

กระบวนการตัดสินใจหย่าร้างของผู้หญิง

การปฏิสังสรรค์ทางสังคมเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่องตลอดเวลาปราศจากจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดที่ชัดเจน การปฏิสังสรรค์แต่ละช่วง การกระทำแต่ละอันเป็นสิ่งที่ชั่วคราว ดำเนินไปสู่ภาวะการกลับกลายไปสู่สิ่งอื่นอยู่ตลอดเวลา (Stryker 1980 : 125 อ้างในพงษ์สวัสดิ์ สวัสดิพงษ์ 2532 : 51) ดังนั้น การพูดถึงการกระทำทางสังคมในฐานะที่เป็นขั้นตอนต่อเนื่องระหว่างเหตุกับผลจึงเป็นสิ่งที่ต้องหลีกเลี่ยง การกระทำไม่ได้เป็นเพียงผลผลิตหรือผลที่ตามมาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหน้านี้ การกระทำในปัจจุบันจึงมิได้มีสาเหตุมาจากบทบาทหรือบรรทัดฐานที่เกิดขึ้นก่อน บทบาทและบรรทัดฐานไม่ได้เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของเรา แต่สิ่งเหล่านี้มีลักษณะเป็นกระบวนการ (พงษ์สวัสดิ์ สวัสดิพงษ์ 2532 : 51)

ในการวิเคราะห์การหย่าร้างของผู้หญิงในครั้งนี้ จะพิจารณาการตัดสินใจหย่าร้างและการจัดการชีวิตภายหลังการหย่าร้างของผู้หญิงในลักษณะของกระบวนการทางสังคมรูปแบบหนึ่งซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่ไม่ได้เกิดขึ้นทันทีทันใดแต่เป็นลักษณะค่อยเป็นค่อยไปตามลำดับขั้นตอนของเหตุการณ์ แบบแผนของพฤติกรรมเป็นขั้นตอนต่อเนื่อง เราต้องพิจารณาหรืออธิบายขั้นตอนต่อเนื่องของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามทัศนะของบุคคล และเพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์ดังกล่าวเราจึงต้องอธิบายแต่ละขั้นตอน โดยในแต่ละขั้นตอนจะมีภาวะเงื่อนไขสำคัญที่เกี่ยวข้อง เกิดเป็นจุดเปลี่ยนผ่านในการพัฒนาจากขั้นตอนหนึ่งไปสู่อีกขั้นตอนหนึ่ง สิ่งที่เป็นสาเหตุหรือเงื่อนไขของขั้นตอนหนึ่งอาจจะมีความสำคัญน้อยสำหรับขั้นตอนอื่น (Becker 1963 อ้างในพงษ์สวัสดิ์ สวัสดิพงษ์ 2532) เช่น เมื่อผู้หญิงอยู่ในสถานการณ์ที่เกิดปัญหาความขัดแย้งกับสามี พวกเธอมีกระบวนการคิดที่นำไปสู่การตัดสินใจหย่าร้างได้อย่างไร โดยในแต่ละขั้นตอนมีเงื่อนไขอะไรบ้างที่นำไปสู่การพัฒนาจากขั้นตอนหนึ่งไปสู่อีกขั้นตอนหนึ่ง ซึ่งจะทำให้สามารถสะท้อนภาพของกระบวนการที่ต่อเนื่องของการตัดสินใจหย่าร้างของผู้หญิงที่เป็นแบบแผนร่วมกันของผู้หญิงที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ โดยมีขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

ขั้นการเกิดปัญหาความขัดแย้ง

สำหรับการเกิดปัญหาความขัดแย้งของผู้หญิงกับสามีในการศึกษานี้ส่วนใหญ่เกิดจากปัญหาความขัดแย้งในเรื่องผู้ชาย โดยแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มแรก คือ ผู้หญิงที่มีปัญหากับสามี

เนื่องจากสามีมีพฤติกรรมเจ้าชู้ มีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับผู้หญิงหลายคน แต่ไม่ได้เป็นตัวเป็นตน โดยมีพฤติกรรมชอบเที่ยวกลางคืนและการพาผู้หญิงมานอนที่คอนโดที่ผู้หญิงและสามีพักอาศัยอยู่ร่วมกันหลายครั้ง และเริ่มมีการพัฒนาความสัมพันธ์กับผู้หญิงบางคนเป็นตัวเป็นตนมากขึ้น

หม่อม “วิทยุมันชอบเที่ยวกลางคืน หลังๆ บ่อยขึ้นจากอาทิตย์ละวัน เป็นสองวัน จนทุกวันเลย ให้อะไรชอบเที่ยวเป็นมาตั้งแต่ก่อนแต่งงานแล้ว พอเที่ยวก็ต้องมีผู้หญิงอยู่แล้ว เมื่อก่อนก็คบไปเรื่อย ไม่ได้เป็นตัวเป็นตน แต่ตอนหลังมีแบบเป็นตัวเป็นตน ขาประจำอะไรแบบนี้”

ในขณะที่พฤติกรรมเจ้าชู้ของสามีที่น่ามีมากถึงขั้นมาผู้หญิงมานอนที่คอนโดฯ “เขาพาผู้หญิงมานอนที่คอนโดฯ นอนที่ห้อง บนเตียงที่เรานอนด้วยกันทุกคืน พี่ไม่รู้ว่าเขาทำได้ยังไง... พี่มารู้ตอนหลังว่าเขาพามาหลายคน ไม่ใช่คนเดียวอย่างทีบอก..เลวมาก”

ส่วนกลุ่มที่สอง คือ ผู้หญิงที่มีปัญหาเกี่ยวกับสามีเนื่องจากสามีมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับผู้หญิงคนอื่นเป็นตัวเป็นตน โดยส่วนใหญ่เป็นความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับผู้หญิงที่ทำงานที่เดียวกับสามี ซึ่งมีทั้งเลขาส่วนตัวของสามีและผู้ร่วมงานทั่วไป

กิ๊ก “สามีกิ๊กไปมีอะไรกับเลขา ผู้หญิงคนนั้นก็มียามีแล้วนะ แต่ตอนหลังรู้สึกจะกันเล็กกันพอมีเรื่องเขาก็ให้ผู้หญิงคนนั้นลาออกไป แล้วกิ๊กก็สืบรู้ว่าเขาฝากผู้หญิงคนนั้นไปทำงานที่บริษัทเพื่อนเขา”

พินุช “มีผู้หญิงโทรมาที่บ้านบอกว่าเป็นภรรยาอีกคนหนึ่งของอาจารย์ เขารายงานตัวเสร็จว่าเขาเป็นใคร ทำงานที่ไหน พี่ตกใจ เพราะเขาเป็นเจ้าหน้าที่ในมหาลัย พี่ก็รู้จัก เคยคุยกัน ดูเขาก็เป็นคนน่ารักดี เขาไม่ได้ทำงานด้วยกัน ฟังว่ามันเกิดขึ้นได้อย่างไร เมื่อไหร่”

เช่นเดียวกับนี้ ปู๊ป และพินุชที่สามีมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับผู้หญิงคนอื่นจากความใกล้ชิดจากทำงานที่เดียวกัน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งสามีของปู๊ปกับพินุชต้องไปทำงานที่ต่างจังหวัด จึงทำให้มีโอกาสใกล้ชิดกับผู้หญิงคนอื่นได้มากขึ้น ซึ่งก็ไม่แตกต่างจากพี่จุ่มที่สามีมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงคนอื่นเพราะสามีของพี่จุ่มต้องไปดูแลธุรกิจส่วนตัวที่ต่างจังหวัด โดยสามีจะขึ้นมาหาพี่จุ่มกับลูกเดือนละสองครั้ง แต่แตกต่างกันตรงที่ผู้หญิงที่มีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับสามีพี่จุ่มเป็นแฟนเก่าของสามีพี่จุ่มที่เคยแต่งงานและหย่าร้างกับสามีแล้วจึงกลับมาคบหากับสามีพี่จุ่ม เป็นแฟนเก่าที่มีความสัมพันธ์กันลึกซึ้งก่อนที่จะมาแต่งงานกับพี่จุ่ม พอกลับมาเจอกันอีกครั้งจึงเกิดความรู้สึกผูกพันกันมากกว่าความสัมพันธ์แบบแฟนธรรมดา

โดยผู้หญิงมีการรับรู้ว่ามีผู้หญิงอื่นจากบุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงที่มีความสัมพันธ์กับสามี เพื่อน คนที่ทำงานที่เดียวกับสามี ภรรยาของเพื่อนสามี และการรับรู้จากความสงสัยของผู้หญิงเอง ซึ่งไม่ว่าจะเป็นการเริ่มรับรู้ข้อมูลจากบุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้องหรือความสงสัยของผู้หญิงเอง พวกเธอทั้งหมดก็ต้องมีการสืบหาข้อมูลให้แน่ชัด เพื่อความมั่นใจในข้อมูลที่มี เช่น การสอบถามจากคนดูแลคอนโดที่พวกเธอและสามีพักอาศัย หรือการสืบหาความจริงด้วยตัวของพวกเธอเอง แต่สิ่งที่สำคัญสำหรับขั้นตอนของการเกิดปัญหาความขัดแย้งกับสามี คือ การยอมรับจากปากของสามีว่ามีผู้หญิงอื่น ซึ่งไม่ใช่เป็นการยอมรับโดยตรงตั้งแต่ในช่วงแรก แต่เป็นลักษณะของการจําแนกด้วยหลักฐานหรือข้อเท็จจริงบางประการที่ทำให้ไม่สามารถโกหกหรือบ่ายเบี่ยงได้อีกต่อไป เช่น การเผชิญหน้ากัน 3 คน ระหว่างผู้หญิง สามี และผู้หญิงคนอื่นๆ หรือจากการบอกเล่าของบุคคลที่เห็นเหตุการณ์

หม่อม “มีผู้หญิงโทรมาเข้ามื่อถือวิทย วิทยไม่อยู่หม่อมรับ เขาบอกเป็นแฟนวิทย หม่อมโมโหมาก บอกว่าวันนี้วิทยอยู่บ้าน มาสิ ตอนแรกก็ห่าสิบห่าสิบจะมามี๊วะ แล้วก็มา..มาวันนั้นเลย ตอนบ่ายๆ พอวิทยเห็นหน้าเท่านั้นแหละ มันตกใจมาก หม่อมไม่ได้ต้องการอะไรมาก ไม่ได้อยากไว้วายเพราะอายคนข้างบ้าน แต่อยากให้วิทยมันรู้...ชักพักมันก็ให้ผู้หญิงคนนั้นกลับไป แล้วก็ทะเลาะกัน”

ส่วนพี่น้ำเริ่มรับรู้จากการสังเกตของพี่น้ำเอง “สังเกตเอาเอง เห็นเส้นผมยาวๆตอนดูฝุ่น คิดว่าปลิวมาจากห้องอื่นเพราะพี่อยู่คอนโดฯ ยังไม่คิดอะไร หลังจากนั้นก็มีมดผมผู้หญิงวางอยู่ในห้อง เวลาพี่กลับมาจากบ้านต่างจังหวัด มีงานขามกินทิ้งไว้เต็มไปหมด ไม่น่าจะกินคนเดียวเยอะขนาดนี้ พี่เริ่มสงสัยแต่ยังไม่ถาม” จากความสงสัยของพี่น้ำนำไปสู่การสอบถามข้อมูลจากคนดูแลคอนโดฯ “พี่ถามคนดูแลคอนโดฯ ตอนแรกเขาไม่ยอมบอก พี่บอกว่าเห็นใจถูกผู้หญิงดัดกันเถอะ พี่เขาเลยยอมบอกว่าสามีพี่เพิ่งขับรถออกไปกับผู้หญิง เขาพาผู้หญิงมานอนที่คอนโดฯ พอเขากลับมาคืนนั้นก็ชัดกันเลย ทะเลาะกันแรงมาก”

เช่นเดียวกับพี่นุ่น ป๊อบ พี่จุ่ม และนี่ที่เริ่มรับรู้จากความสงสัยในพฤติกรรมของสามี ซึ่งเป็นการให้ความหมายของผู้หญิงที่มีต่อพฤติกรรมของสามีว่าน่าจะมีความผิดปกติเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งความผิดปกติในเรื่องชู้สาว โดยในกรณีของพี่นุ่นสามีมักมีอาการงี้โมโหและหงุดหงิดง่ายเวลาอยู่กับพี่นุ่น ส่วนสามีของป๊อบในระยะหลังไม่ค่อยกลับมาหาป๊อบและลูกจากเดิมที่เคยกลับมาเป็นประจำทุกวันเสาร์อาทิตย์โดยอ้างว่าติดงาน ในขณะที่สามีของพี่จุ่มมักออกไปโทรศัพท์ข้างนอกบ้านครั้งละนานๆ เวลากลับมาอยู่บ้านที่กรุงเทพฯ หรือเวลาอยู่ต่างจังหวัดก็ไม่ค่อยรับโทรศัพท์ของ

พีจุม บางครั้งก็กดสายโทรศัพท์ของพีจุมทิ้ง หรือเวลาที่พีจุมโทรศัพท์ไปที่บ้านก็ไม่ค่อยมีคนรับ หรือในกรณีของนี่ที่ไม่สามารถติดต่อกับสามีได้เวลาที่สามีเดินทางไปทำงานต่างจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวันวาเลนไทน์ ซึ่งนี่ให้ความสำคัญและให้ความหมายว่าเป็นวันที่คู่รักควรจะอยู่ด้วยกัน จากความสงสัยในพฤติกรรมของสามีจึงนำไปสู่การสืบหาข้อเท็จจริงของผู้หญิงด้วยวิธีการต่างๆ โดยในกรณีของบีบใช้วิธีการโทรไปหาผู้หญิงที่มีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับสามีตามเบอร์โทรที่อยู่ในโทรศัพท์มือถือของสามี ส่วนพีจุมขอให้ญาติของเพื่อนช่วยสืบหาข้อมูลให้ หลังจากนั้นก็นำข้อมูลที่ได้รับไปคาดคะเนความจริงจากสามี ในตอนแรกสามีของพวกเขาก็ไม่ยอมรับ แต่เมื่อพวกเขาสอบหาข้อมูลหลักฐานต่างๆ เช่น การอ้างว่าได้พูดคุยกับผู้หญิงที่มีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับสามีแล้วและผู้หญิงก็ยอมรับแล้วว่ามีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับสามีของเธอจริงอย่างในกรณีของบีบ แตกต่างจากกรณีของพีนุ่นที่ไม่ได้มีการสืบหาข้อมูลเพราะสามีของเธอยอมรับเองว่ามีความสัมพันธ์กับผู้หญิงคนอื่น ในสถานการณ์ที่มีการทะเลาะกันระหว่างพีนุ่นกับสามี

ในขณะที่กีกเป็นกรณีเดียวที่เริ่มรับรู้ว่ามีผู้หญิงคนอื่นจากคนที่ทำงานของสามี โดยกีกไม่เคยสงสัยในพฤติกรรมของสามีเลย เป็นการรับรู้ข้อมูลจากบุคคลอื่นตั้งแต่เริ่มต้น ซึ่งมีโอกาสเกิดขึ้นได้ยาก เพราะคนส่วนใหญ่มักจะไม่ค่อยอยากเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับปัญหาครอบครัวของคนอื่นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องชู้สาว เพราะถ้าสามีกับภรรยาสามารถปรับความเข้าใจกันได้ ซึ่งมีโอกาสเกิดขึ้นได้มาก ผู้ที่นำเรื่องราวมาบอกเล่ามีแนวโน้มว่าจะถูกมองในแง่ที่ไม่ดี จนอาจจะถึงขั้นเลิกคบหากันไปเลยก็ได้ แต่ในกรณีของกีกนั้นเป็นการรับรู้ข้อมูลจากน้องที่ทำงานของสามีซึ่งมีความสนิทสนมและคุ้นเคยกับกีกเป็นอย่างดี เนื่องจากกีกเคยแนะนำหมอบให้กับน้องคนนี้ เพราะแม่ของน้องคนนี้เป็นปวดยเป็นโรคเดียวกับแม่ของกีก น้องคนนี้เลยรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณกับกีกมาโดยตลอด กีกเล่าว่า “น้องที่ทำงานสามีโทรมาบอกว่าสามีไปมีอะไรกับเลขา ผู้หญิงคนนั้นก็ยังมีสามีแล้วนะ ยังอยู่ด้วยกัน ยังไม่ได้เลิกกัน” แม้ว่ากีกจะเชื่อในสิ่งที่ได้รับรู้มาแต่กีกก็ต้องมีการสืบหาข้อมูลให้แน่ชัด “เพื่อนเคยฝากน้องมาทำงานที่บริษัทสามี กีกให้น้องเค้าช่วยเช็คดูใบเสร็จค่าห้องพักเวลาไปต่างจังหวัดหรือต่างประเทศ ปรากฏว่าไปกันสองคนแต่นอนห้องเดียวตลอด ที่จริงที่บริษัทรู้มานานแล้ว แต่ไม่กล้าพูดกัน” หลังจากกีกค่อนข้างมั่นใจในข้อมูลที่มี กีกก็สอบถามความจริงจากสามี จึงนำไปสู่การทะเลาะกันรุนแรง “เริ่มจ้องๆแง่งๆกันมาตั้งแต่กีกรู้เรื่องจากน้องคนนั้น แต่มาเปิดศึกเต็มรูปแบบตอนที่กีกค่อนข้างชัวร์กับข้อมูลที่มี กีกก็ถามเขาตรงๆ เขาปฏิเสธ แต่กีกก็เตรียมข้อมูลวันเวลาสถานที่ไว้แน่นปึกเหมือนกัน ในที่สุดก็ต้องยอมรับ วันนั้นทะเลาะกันหนักที่สุดตั้งแต่อยู่ด้วยกันมา”

ส่วนพินูซรับรู้ว่าสามีไปมีผู้หญิงคนอื่นจากตัวของผู้หญิงที่มีความสัมพันธ์กับสามีของเธอ พินูซจึงไม่จำเป็นต้องไปสืบหาข้อมูลให้แน่ชัด เพียงแต่รอการยอมรับจากปากของสามี และหลังจากที่พินูซซักถามสามี ก็ได้รับการปฏิเสธจากสามี จนพินูซต้องบอกว่าผู้หญิงคนนั้นโทรมาหาที่บ้าน สามีจึงไม่สามารถปฏิเสธได้ต่อไป และบอกว่าเป็นความผิดพลาด ไม่ได้ตั้งใจ

ซึ่งการจะเข้าใจการกระทำและการตัดสินใจของผู้หญิงได้นั้น จำเป็นต้องทำความเข้าใจการให้ความหมายต่อพฤติกรรมของสามีของผู้หญิง โดยผู้หญิงให้ความหมายพฤติกรรมเจ้าชู้และการคบหาผู้หญิงคนอื่นเป็นตัวเป็นตนของสามีว่าเป็นการนอกใจ และการไม่ซื่อสัตย์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ควรเกิดขึ้นในความสัมพันธ์ของคู่สมรส เป็นสิ่งที่ผู้หญิงยอมรับไม่ได้ แม้ว่าผู้หญิงบางคนจะรับรู้มาตั้งแต่ตอนที่ยังคบกันเป็นแฟนก่อนแต่งงานแล้วว่าสามีมีพฤติกรรมเจ้าชู้ แต่ก็คาดหวังว่าหลังแต่งงานจะสามารถปรับเปลี่ยนได้บ้าง โดยการกำหนดเป็นข้อตกลงระหว่างกัน เช่น ห้ามคบหาใครเป็นตัวเป็นตน ให้เที่ยวกลางคืนสัปดาห์ละหนึ่งครั้ง หรือห้ามกลับเกิน 5 ทุ่ม นอกจากนี้ในกรณีของผู้หญิงบางคนก็รับรู้มาตั้งแต่ก่อนมาเป็นแฟนกับเธอว่าสามีคบหากับผู้หญิงหลายคน แต่ในขณะที่มาคบหากับเธอนั้นสามีไม่เคยมีผู้หญิงคนอื่น จนกระทั่งแต่งงาน เธอจึงไม่ได้มองว่าสามีมีพฤติกรรมเจ้าชู้ เพราะถ้ายังไม่ได้แต่งงาน ไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชายก็ยังมีสิทธิที่จะเลือกคบใครก็ได้

กิ๊ก “แน่นอนสิ่งที่เขาทำมันคือการนอกใจเรา เขานอกใจเรา รับไม่ได้หรอก สำหรับผู้หญิง กิ๊กว่าเรื่องนี้สำคัญมาก แต่งงานแล้วก็ต้องมีเราคนเดียว”

เหม่ม “เหม่มรู้มาตลอดว่าวิทย์เจ้าชู้ ตั้งแต่ตอนเป็นแฟนแล้ว แต่ตอนนั้นมันไม่เหมือนกัน แต่งงานแล้วก็ควรจะมีระดับของมันที่เรารับได้ ก็มีตกลงกันให้ไปได้อาทิตย์ละครั้งแต่ห้ามกลับเกินเที่ยงคืน แต่วิทย์มันทำไม่ได้เลย แล้วช่วงหลังเริ่มคบแบบเป็นตัวเป็นตน เริ่มผูกพันกันยืดเยื้อ เริ่มมีใจให้กัน แบบนี้เหม่มรับไม่ได้ เหม่มถือว่าวิทย์มันทำผิดกับเหม่ม ถ้าใจเริ่มไปผูกพันกับคนอื่น มันก็ต้องนอกใจเหม่มแล้ว”

ปูป “มันก็คือการนอกใจ ชัดเจน ไม่ว่าจะผู้หญิง ผู้ชายถ้าไปมีคนอื่นก็ถือนอกใจทั้งนั้น”

พีน้า “สำหรับพี่ถ้าสามีไปมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงคนอื่น อย่าว่าแต่ทางกายเลย แค่ทางใจพี่ก็ถือว่าไม่ซื่อสัตย์ต่อกันแล้ว มันไม่ควรจะเกิดขึ้น เราเป็นมนุษย์ ไม่ใช่สัตว์ มีความคิดผิดชอบชั่วดี เราต้องหักห้ามความรู้สึกตัวเองให้ได้”

เช่นเดียวกับนุช พี่นุ่น พี่จุ่ม และนี่ ที่ให้ความหมายของพฤติกรรมของสามีว่าเป็นการนอกใจหรือการมีใจให้กับผู้หญิงคนอื่นที่ไม่ใช่ภรรยา เป็นการกระทำผิดต่อพวกเธอ ซึ่งพี่นุชให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า “ด้วยสังคมเราถูกหล่อหลอมมาแบบผิวเดียวเมียวเดียว แม้แต่ศีลห้ายังบอกว่าห้ามประพฤติดูถูกเมียคนอื่น มันฝังอยู่ในตัวเรา ถ้าแต่งงานแล้วก็ควรจะหยุดอยู่ที่คู่เราเท่านั้น ไม่ว่าจะผู้หญิงหรือผู้ชายถ้าไปมีความสัมพันธ์กับคนอื่นก็ถือว่ากระทำผิดต่ออีกฝ่าย” จะเห็นได้ว่าการกระทำกับความหมายเป็นสิ่งที่ผูกติดกันอยู่เสมอ ผู้หญิงที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ให้ความหมายต่อพฤติกรรมของสามีว่าเป็นการนอกใจ และการไม่ซื่อสัตย์ ซึ่งพวกเธอยอมรับไม่ได้ แต่ในขณะเดียวกันอาจจะมีผู้หญิงบางกลุ่มที่ไม่ได้ให้ความหมายพฤติกรรมของสามีเช่นเดียวกับผู้หญิงที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ และยอมรับได้กับพฤติกรรมของสามี เช่น ให้ความหมายว่าพฤติกรรมเจ้าชู้เป็นเรื่องธรรมชาติของผู้ชาย ผู้ชายทุกคนต้องเจ้าชู้ ถึงแม้ว่าผู้ชายจะมีผู้หญิงคนอื่นเป็นตัวเป็นตน พวกเธอยอมรับได้ ตราบใดที่สามีของพวกเธอยังอุปการะเลี้ยงดูพวกเธอเป็นอย่างดี ซึ่งแตกต่างจากผู้หญิงในการศึกษาครั้งนี้

นอกจากนี้ยังมีกรณียกเว้นอีกสามกรณี โดยเป็นผู้หญิงที่มีปัญหาความขัดแย้งกับแม่สามี สองกรณี หรือที่เรียกกันว่า “ปัญหาแม่ผัวลูกสะใภ้” ซึ่งเป็นปัญหาที่พบเห็นได้บ่อยในสังคมไทย โดยส่วนใหญ่เป็นปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการใช้ชีวิตประจำวันภายในบ้าน การดูแลบ้าน และการดูแลสามี โดยเฉพาะอย่างยิ่งสามีของพวกเธอเป็นลูกชายคนเดียวของครอบครัว ความรักและความผูกพันระหว่างแม่และลูกชายจึงมีมาก แม่สามีจึงคาดหวังว่าลูกสะใภ้ต้องดูแลลูกชายเป็นอย่างดีเหมือนที่แม่เคยดูแล แต่ในขณะที่ผู้หญิงในการศึกษานี้เป็นผู้หญิงที่ทำงานนอกบ้านและมีการศึกษาสูง และมีความคิดเรื่องความเท่าเทียมกันในเรื่องเพศพอสมควร พวกเธอรู้สึกว่าการที่ต้องออกไปทำงานหาเลี้ยงครอบครัวเหมือนกัน บางครั้งเมื่อกลับมาอยู่บ้าน โดยเฉพาะถ้าเป็นวันหยุดพวกเธอก็ต้องการพักผ่อนอยู่บ้านแบบสบายๆ นอนตื่นสายบ้างในวันหยุด ภาระการดูแลบ้านก็น่าจะเป็นเรื่องที่ต้องช่วยกันดูแล ไม่ควรปล่อยให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง อย่างในกรณีของพี่ตุ๊กที่เป็นอาจารย์ พี่ตุ๊กเล่าว่า “เราก็ตากงานนอกบ้าน บางครั้งก็เหนื่อย วันหยุดก็อยากตื่นสายๆ แต่แม่เขาอยากให้ตื่นเข้ามาดูแลเรื่องอาหารการกิน ต้องกินข้าวพร้อมกันตอนเช้า ถึงจะมีคนรับใช้แต่เราเป็นผู้หญิงก็ต้องลงมาดูแล มุมหนึ่งพี่ก็เข้าใจว่าเขาเป็นลูกชายคนเดียว แต่พี่ว่าสมัยนี้มันต้องช่วยกัน โอเคสังคมไทยเรื่องในบ้านผู้หญิงอาจจะดูแลมากหน่อย แต่พี่ว่ามันก็ไม่ควรแบ่งกันชัดเจน” เช่นเดียวกับพี่เอ สามีของพี่เอก็เป็นลูกชายคนเดียวเหมือนกัน และครอบครัวของสามีพี่เอก็ผ่านความลำบากด้วยกันมามาก เนื่องจากพ่อของพี่เอเสียชีวิตตั้งแต่พี่เอยังเล็กๆ แม่ของพี่เอต้องเลี้ยงลูกแต่เพียงลำพัง สามีของพี่เอจึงมีความรักและความผูกพันกับแม่มาก พี่เอเล่าว่า “พี่เข้าใจว่า

เขาลำบากด้วยกันมาเยอะ แต่เมื่อลูกแต่งงานไปแล้ว แม่แกก็น่าจะทำใจบ้าง ปล่อยๆไปบ้าง... อย่างพี่ชัชรองเท้าของพี่ ถ้าไม่ขัดให้ลูกชายเขาก็โกรธ บ่น แล้วก็โทรไปฟ้องพี่สาวคนโต หรือชุดชั้นในของพี่ พี่ก็จะชักกับมือบ้าง ส่วนของสามีจะชักกับเครื่องหมด แม่ก็จะบอกว่าที่ชักของตัวเอง ทะนุถนอมจังเลย ส่วนใหญ่เป็นเรื่องจุกจิก แต่ถ้าบอยๆก็ไม่ไหว ต้องระวังตัวทุกอย่าง”

เมื่อผู้หญิงเกิดปัญหาความขัดแย้งกับแม่สามี ซึ่งทำให้พวกเธอรู้สึกอึดอัดและไม่มีความสุขที่จะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน จึงนำไปสู่ความต้องการที่จะแยกครอบครัวออกไปอยู่กันเองตามลำพัง แต่ไม่ได้รับการตอบสนองจากสามี เนื่องจากสามีต้องการที่จะอยู่ดูแลพอกับแม่ พี่ตึกเล่าว่า “พี่ก็มีสิทธิที่จะคิดอยากไปอยู่ข้างนอก ถ้าอยู่ด้วยกันแล้วสบายใจพี่ก็ไม่อยากไป เขาน่าจะเข้าใจพี่บ้าง เขาเป็นลูกยังงี้ก็สบายอยู่แล้ว แต่พี่เป็นคนอื่น ถ้าอยู่กันสองคนอาจจะไม่มีปัญหา.. ทางที่ดีก่อนแต่งงานตกลงกันให้ดี แยกไปอยู่กันเองดีกว่า ถ้ารู้ว่ามีมาอยู่แล้วเป็นแบบนี้พี่ไม่มาแน่” ส่วนในกรณีของพี่เอน นอกจากเกิดความอึดอัดจากความขัดแย้งกับแม่สามีแล้วยังเกิดความอึดอัดจากการที่พี่สาวของสามีเข้ามาเยี่ยมเยียนในวันหยุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงหลังที่ลูกสาวของพี่สาวของสามีต้องเข้ามาเรียนหนังสือที่กรุงเทพฯ ทำให้ต้องเข้ามาพักที่บ้านบ่อยครั้ง พี่เอนเล่าว่า “ยิ่งอาทิตย์ไหนถ้าพี่สาวเขามาที่บ้านด้วยแล้วยิ่งไปกันใหญ่ รายนั่นเหมือนแม่มาก จะบ่น แล้วก็คิดว่าความคิดของตัวเอง ถูกอยู่คนเดียว เข้ามาจัดการทุกอย่างในบ้านหมด พี่ละเบื่อ”

และในกรณีของผู้หญิงที่มีปัญหาความขัดแย้งกับสามีในเรื่องการให้ความสำคัญระหว่างการทำงานและครอบครัวซึ่งมีอยู่เพียงกรณีเดียว คือ เจ๊ียบ เจ๊ียบต้องการไปทำงานโรงแรมในเครือที่ต่างประเทศ จึงทุ่มเทเวลาให้กับการทำงานอย่างเต็มที่เพื่อให้ได้รับการโปรโมทให้ไปทำงานที่ต่างประเทศ ประกอบกับลักษณะการทำงานโรงแรม ซึ่งทำให้ต้องอยู่สะสางงานจนดึก และการเลี้ยงเอ็นเตอร์เทนลูกค้าในตอนค่ำหรือการทำงานวันเสาร์อาทิตย์ ทำให้ไม่มีเวลาวางพ้อที่จะดูแลครอบครัวและลูก ซึ่งทำให้สามีไม่พอใจ และต้องการให้เจ๊ียบเปลี่ยนงาน และหลายครั้งเธอจึงถูกสามีตำหนิเรื่องความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยภายในบ้าน และนำไปสู่การทะเลาะกัน ซึ่งหากพิจารณาจากสภาพของครอบครัวในสังคมไทยแล้วพบว่า ลักษณะของครอบครัวเจ๊ียบไม่เป็นไปตามความคาดหวังของสังคมไทยที่ภาระการดูแลบ้านและลูกควรเป็นหน้าที่ของภรรยาเป็นหลักแต่ในกรณีของเจ๊ียบเป็นหน้าที่ของสามี สามีจึงเกิดความไม่พอใจและรู้สึกว่าเจ๊ียบทำหน้าที่ภรรยาได้ไม่ดีพอ “เขาไม่พอใจที่เจ๊ียบไม่ค่อยอยู่กับลูก เขาอยากให้เจ๊ียบหางานใหม่ทำ แต่เจ๊ียบชอบทำงานโรงแรม เจ๊ียบมีความสุขที่ได้ทำ รายได้ก็ดี เจ๊ียบสามารถจ้างคนมาดูแลลูกได้สบายๆ แต่เขาอยากให้เจ๊ียบช่วยเขาเลี้ยงลูก ไม่ใช่ปล่อยให้เขาคนเดียว เขาก็ทำงาน เขายังแบ่งเวลาได้”

นอกจากนี้ความขัดแย้งระหว่างเจี๊ยะกับสามีส่วนหนึ่งอาจจะมาจากความรู้สึกด้อยกว่าของสามีในเรื่องของตำแหน่งหน้าที่การงานและรายได้ ซึ่งในสังคมไทยผู้ชายมักยอมรับไม่ค่อยได้ ถ้าต้องรู้สึกด้อยกว่าภรรยา “เจี๊ยะอยากไปทำงานต่างประเทศ ทุกอย่างโรงแรมจะ offer ให้หมด เจี๊ยะตั้งใจจะเอาครอบครัวไปด้วย เจี๊ยะทำงานคนเดียวเราก็ออยู่กันได้สบายๆ เขาก็เลี้ยงลูกไป เพราะตัวเขาเองก็ไม่ได้แฮปปี้กับงานที่เขาทำ เงินเดือนของเขายังไม่ได้หนึ่งส่วนสามของเจี๊ยะเลย แต่เขาไม่ต้องการแบบนั้น เขาชอบพูดกระแฉะกระแห่น ประมาณว่าเราทะเลาะทะเลาะกัน อยากใหญ่ อยากโต มันบั่นทอนความรู้สึกนะ...เขาบอกว่า เขาไม่ได้ภูมิใจในพรหมลิขิตที่เจี๊ยะมีรายได้มากกว่าเขา เจี๊ยะมารู้ตอนหลังว่าเขารู้สึกด้อยกว่าเจี๊ยะ”

ความขัดแย้งเป็นสถานการณ์ที่นำไปสู่ความตึงเครียดในความสัมพันธ์ของคู่สมรส ความขัดแย้งที่ยืดเยื้อ สะสม และไม่สามารถแก้ไขได้อาจนำไปสู่ความแตกแยกของครอบครัวได้ แต่อย่างไรก็ตามความขัดแย้งก็ไม่ได้นำไปสู่ผลกระทบทางลบเสมอไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าคู่สมรสจะมีวิธี “การจัดการความขัดแย้ง” (conflict management) อย่างไร ความขัดแย้งเป็นกระบวนการปฏิสังสรรค์ที่มีระเบียบแบบแผน โดยดำเนินการผ่านขั้นตอนต่างๆ จนสามารถแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งได้เป็นผลสำเร็จ

วิธีการจัดการกับปัญหาคความขัดแย้ง

ภายหลังจากเกิดปัญหาคความขัดแย้งกับสามี ผู้หญิงต่างพยายามหาวิธีการจัดการกับปัญหาคความขัดแย้งเพื่อให้สามารถกลับมาใช้ชีวิตคู่อยู่ร่วมกันได้อย่างปกติ โดยผู้หญิงที่มีปัญหาคความขัดแย้งกับสามีเนื่องจากมีพฤติกรรมเจ้าชู้ ผู้หญิงยื่นเงื่อนไขให้สามีปรับปรุงพฤติกรรมใหม่ โดยให้สามีลดพฤติกรรมเจ้าชู้ลง ลดการเที่ยวกลางคืน ซึ่งเป็นการลดโอกาสการพบเจอกับผู้หญิงคนอื่นนอกบ้าน และไม่ให้อับอายกับผู้หญิงคนอื่นเป็นตัวเป็นตน ส่วนผู้หญิงที่สามีคบหากับผู้หญิงคนอื่นเป็นตัวเป็นตนก็ยื่นเงื่อนไขให้สามีเลิกคบหากับผู้หญิงคนอื่น ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงอำนาจในการต่อรองของผู้หญิง กล่าวคือ ผู้หญิงที่มีปัญหาคกับสามีเรื่องชู้สาวมีการแสดงวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนกับสามีว่าถ้าจะใช้ชีวิตคู่อยู่กับพวกเธอต่อไปก็ต้องปรับปรุงพฤติกรรมใหม่ ลดพฤติกรรมเจ้าชู้ และเลิกคบหากับผู้หญิงคนอื่นอย่างเด็ดขาด

หม่อม “บอกให้ลดความเจ้าชู้ลง ที่จริงหม่อมก็พอรับได้บ้าง แต่ถ้ามากเกินไปก็ไม่ไหว หม่อมห้ามไม่ให้คบใครจริงจัง แต่งงานแล้วจะทำตัวเหมือนตอนเป็นโสดไม่ได้ ถ้ายังคบผู้หญิงไม่เลือกหน้าแบบนี้คงอยู่ด้วยกันลำบาก”

ส่วนพี่นุชก็ให้โอกาสสามีเพราะสามีไม่เคยมีพฤติกรรมเรื่องชู้สาว และยื่นเงื่อนไขให้เลิกคบหากับผู้หญิงคนอื่น “ตอนนั้นคิดว่าจะให้โอกาส เขาไม่เคยมีเรื่องแบบนี้ จะเอาเหตุการณ์ครั้งนี้ครั้งเดียวมาตัดสินอนาคตของครอบครัวว่ามันเร็วไป ของแบบนี้มันต้องทั้งสองฝ่าย ถ้าฟังอาจารย์คนเดียวคงทำไม่ได้ อาจเกิดจากความผิดพลาดเหมือนที่เขาบอก พี่บอกให้เขาเลิก เขาก็บอกว่าจะเลิกเด็ดขาด”

เช่นเดียวกับ กิ๊ก บ๊อบ และนี่ที่ยื่นเงื่อนไขกับสามีว่าถ้าจะอยู่กับพวกเธอต่อไปก็ต้องเลิกกับผู้หญิงคนอื่นอย่างเด็ดขาด พวกเธอไม่สามารถยอมรับได้ถ้าสามีจะมีความสัมพันธ์ชู้สาวกับผู้หญิงคนอื่น ซึ่งสามีของพวกเธอก็รับปากว่าจะเลิกและขอเวลาในการจัดการกับปัญหา

ในขณะที่พี่จุ่มไม่ได้ยื่นเงื่อนไขชัดเจนว่าให้สามีเลิกคบหากับผู้หญิงคนอื่น แต่เป็นลักษณะของการถามสามีว่าเลิกกับผู้หญิงคนนั้นได้หรือไม่ ซึ่งสามีของพี่จุ่มก็รับปากแบบไม่ชัดเจน “พี่ถามเฮียว่า..เลิกได้มั๊ย เฮียบอกจะพยายาม พี่วิ่งไปพักนึงกับคำว่าพยายามของเฮีย เฮียตอบเหมือนไม่แคร์ความรู้สึกของพี่” เป็นการแสดงให้เห็นว่าพี่จุ่มไม่ค่อยมีอำนาจในการต่อรองกับสามีมากนัก พี่จุ่มจึงไม่กล้ายื่นเงื่อนไขอย่างชัดเจน เหมือนผู้หญิงคนอื่น ในขณะที่พี่นุ่นไม่ได้ใช้อำนาจในการต่อรองกับสามีเลย แต่พี่นุ่นใช้วิธีการสำรวจและปรับปรุงข้อบกพร่องของตัวเอง เนื่องจากพี่นุ่นเป็นผู้หญิงที่ไม่ค่อยมีความมั่นใจตัวเอง และต้องฟังฟังการตัดสินใจของสามีในทุกๆ เรื่อง จึงมองว่าตัวเองไม่มีอำนาจในการต่อรอง ถ้าเธอยื่นเงื่อนไขให้สามีเลิกคบหากับผู้หญิงคนอื่นอาจจะทำให้เธอต้องเสียสามีไป ดังนั้น วิธีการในการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งจึงเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจของสามีและภรรยา ถ้าภรรยาต้องฟังฟังสามีในเรื่องต่างๆ มาก เช่น การตัดสินใจหรือการปรึกษาหารือปัญหาต่างๆ ทั้งเรื่องงานและการดำเนินชีวิตประจำวัน สามีก็จะมีอำนาจในการต่อรองมากกว่า ผู้หญิงอาจจะไม่กล้าที่จะยื่นเงื่อนไขกับสามี

พี่นุ่น “ลูกขึ้นมาเปลี่ยนแปลงตัวเอง จากที่เคยเป็นพยาบาลเชยๆ ก็แต่งเนื้อแต่งตัวมากขึ้น ไม่จู้จี้ขี้น ไม่ซักถามเรื่องผู้หญิงคนนั้น ทำตัวเหมือนนางเอก ทำเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น ทรมานมาก...พี่อยากทำให้เขามีความสุข เวลากลับมาอยู่ที่บ้าน อยากกลับมาอยู่บ้าน พี่นุชสี่ยอาจารย์ดี ถ้าพี่ไวยวายก็ยิ่งผลักเขาออกไป แล้วก็ไม่ใช่นิสัยของพี่ด้วย”

ส่วนกรณีของพี่ตุ๊กและพี่เอที่มีปัญหาความขัดแย้งกับแม่สามี และเจ๊เบบที่มีปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการให้ความสำคัญระหว่างการทำงานกับครอบครัว เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากความต้องการหรือเป้าหมายที่แตกต่างกันและเข้ากันไม่ได้ โดยในกรณีของพี่ตุ๊กและพี่เอหลังจาก

มีความขัดแย้งกับแม่สามีก็รู้สึกอึดอัดที่จะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันต่อไป จึงต้องการแยกครอบครัวออกไปอยู่เองตามลำพัง โดยเฉพาะในกรณีของพี่ตุ๊กที่เคยต่อรองกับสามีให้ปลุกบ้านอยู่ในบริเวณเดียวกับบ้านแม่สามี ซึ่งน่าจะเป็นวิธีการแก้ไขปัญหาก็ให้ประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่าย คือ พี่ตุ๊กก็ได้แยกบ้านออกมาอยู่ตามลำพัง แต่ในขณะที่เดียวกันก็ยังอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน ทั้งพี่ตุ๊กและสามีก็ยังสามารถดูแลปรนนิบัติพ่อแม่ของสามีได้อย่างใกล้ชิด แต่ข้อเสนอของเธอก็ยังไม่ได้รับการตอบสนองจากสามี ในขณะที่เจียบก็ต้องการที่จะทำงานโรงแรมต่อไป และนอกจากนี้ยังต้องการที่จะไปทำงานโรงแรมในเครือที่ต่างประเทศ แต่สามีไม่ต้องการให้ไปทำงานที่ต่างประเทศและต้องการให้เจียบเปลี่ยนงานใหม่เพื่อให้มีเวลาดูแลครอบครัวและลูกมากขึ้น พวกเธอจึงเลือกใช้วิธีการประนีประนอม เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างความต้องการของทั้งสองฝ่าย โดยพี่ตุ๊กและพี่เอลดั้งเดิมความคิดที่แยกครอบครัวออกไปอยู่ตามลำพัง และพยายามปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งกับแม่สามี โดยพี่ตุ๊กใช้วิธีเข้าหาแม่สามีให้มากขึ้น ส่วนพี่เอใช้วิธีหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า ส่วนเจียบก็ล้มเลิกเป้าหมายที่จะไปทำงานต่างประเทศ และพยายามจัดสรรเวลาการทำงานใหม่ เพื่อให้มีเวลาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับครอบครัวมากขึ้น

พี่ตุ๊ก “พี่เคยเสนอให้ปลุกบ้านใหม่ เพราะบริเวณบ้านยังมีที่เหลืออีกเยอะ แต่เขาไม่เห็นด้วย พี่ก็เลยเลิกคุยเรื่องนี้ตั้งแต่นั้นมา คุยกันเรื่องนี้ทีไรก็อารมณ์เสีย ในเมื่อเลือกที่จะแต่งงานกับเขาแล้วนี่ ก็ลองดูซักตั้ง พยายามเข้าไปหาแม่เขา ดูแล ซื่อโน่นซื่อนี่มาให้ เขาอยากให้เราทำอะไรทำ ถ้าไม่เหลือปากว่าแรง”

พี่เอ “ไม่คิดเรื่องที่จะย้ายออกไปอยู่กันเองแล้ว เพราะยังงั้นแฟนก็ไม่ไป คิดแล้วเราก็คือเครียด เครียดก็ทะเลาะ...ส่วนเรื่องแม่ก็ทำหุวนลม หลีกเลียงไม่เผชิญหน้า อยู่บนบ้านซะเป็นส่วนใหญ่...วันหยุดบางทีพี่ก็กลับไปบ้านพี่”

เจียบ “พบกันครึ่งทาง เจียบล้มเลิกไม่ไปทำงานต่างประเทศแล้ว แต่เจียบขอทำงานโรงแรมต่อ เพราะเป็นงานที่เจียบชอบและก็อยากทำมานานแล้ว” นอกจากนี้เจียบยังให้ความสำคัญกับเรื่องของเวลาโดยการจัดสรรเวลาใหม่ เพื่อให้มีเวลาอยู่กับครอบครัวมากขึ้น โดยพยายามไม่ทำงานเสาร์อาทิตย์ และพยายามไม่กลับบ้านดึกในวันจันทร์ถึงศุกร์

ความล้มเหลวในการจัดการกับปัญหาความขัดแย้ง

แม้ว่าผู้หญิงจะมีความพยายามในการจัดการกับปัญหาความขัดแย้ง ไม่ว่าจะเป็นการยื่นเงื่อนไขให้สามีปรับปรุงพฤติกรรมใหม่และเลิกคบหากับผู้หญิงคนอื่นเป็นตัวเป็นตน ในกรณีของผู้หญิงที่มีปัญหาความขัดแย้งกับสามีเรื่องชู้สาว หรือการใช้วิธีการประนีประนอมและการจัดสรรเวลาใหม่ในกรณีของผู้หญิงที่มีปัญหาความขัดแย้งกับแม่สามีและผู้หญิงที่มีปัญหาความขัดแย้งกับสามีเกี่ยวกับการให้ความสำคัญระหว่างการทำงานและครอบครัว โดยผู้หญิงที่มีปัญหาความขัดแย้งกับสามีในเรื่องชู้สาว ประสบกับความล้มเหลวในการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งเนื่องจากสามีของพวกเธอยังไม่เลิกพฤติกรรมเจ้าชู้และยังไม่เลิกคบหากับผู้หญิงคนอื่นเป็นตัวเป็นตน ซึ่งไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่ได้ตกลงกันไว้ และไม่ได้เกิดขึ้นเพียงครั้งเดียว ผู้หญิงให้ออกาสสามีหลายครั้ง แต่สามีก็ไม่สามารถเลิกพฤติกรรมเจ้าชู้และเลิกคบหากับผู้หญิงคนอื่นเป็นตัวเป็นตน โดยมีกระบวนการต่อรองเกิดขึ้นตลอดเวลาในระหว่างการแก้ไขปัญหความขัดแย้ง เช่น การขอเวลา การขอโอกาส ก่อนที่จะนำไปสู่ความล้มเหลวในการจัดการกับปัญหาความขัดแย้ง

หม่อม “ช่วงแรกๆหลังเกิดเรื่องก็ดีขึ้นแป๊บหนึ่งก็กลับไปเป็นเหมือนเดิม ยิ่งเที่ยวดีกว่า เหมือนเดิม มีโทรศัพท์มาตลอด แต่ไม่ได้เห็นเป็นตัวเป็นตนไง หม่อมก็ทำเป็นไม่รู้ไม่เห็นไปบ้าง”

ป๊อบ “ป๊อบถามเขา เขาก็บอกว่าเลิกแล้วทุกครั้ง แต่ผู้หญิงบอกว่าแฟนป๊อบยังไม่ยอมเลิก ใจป๊อบก็เชื่อว่าน่าจะยังไม่เลิก เพราะทำงานที่เดียวกัน แต่ป๊อบก็ไม่ว่าจะทำยังไง ก็ได้แต่ภาวนาขอให้แฟนโดนย้ายไปอยู่ทีอื่น”

ฟีนุช “อาจารย์บอกว่าเลิก แต่ผู้หญิงก็โทรมาตลอดว่าเขาอยู่กับอาจารย์วันไหนบ้าง พอคุยกับเขา (สามี) เขาก็บอกว่าขอเวลาอีกนิดนะ เป็นแบบนี้หลายครั้ง พี่ต้องใช้ความอดทนมานานเป็นปีที่อยู่在这种แบบนี่”

เช่นเดียวกับกิ๊กและนี ที่สามียังไม่ยอมเลิกคบหากับผู้หญิงคนอื่น โดยในกรณีของกิ๊กนั้น สามีของเธอพาผู้หญิงคนนั้นไปฝากให้ทำงานกับบริษัทของเพื่อนสามี และยังคงติดต่อไปมาหาสู่กันอย่างสม่ำเสมอ ส่วนในกรณีของนี สามีของเธอยังคงไปอยู่ต่างจังหวัดกับผู้หญิงอื่นประมาณเดือนละครั้งๆละ 2-3 วัน โดยในช่วงแรกสามีโกหกหนีว่าไปทำงาน แต่พอเนารู้ความจริงสามีก็ให้เหตุผลกับนี ว่าต้องใช้เวลา เพื่อไม่ให้กระกระเทือนทั้งสองฝ่าย ในขณะที่พี่จุ่มก็ยังรับรู้จากเพื่อนของเธอว่าสามีของเธอคบหากับแฟนเก่าเหมือนเดิม รวมถึงกรณีของฟีนุชที่เป็นกรณียกเว้นเพราะฟีนุชไม่ได้ยื่นเงื่อนไขให้สามีเลิกกับผู้หญิงคนอื่น ซึ่งสามีของเธอก็ยังคงคบหากับผู้หญิงคนอื่นเหมือนเดิม

การที่ผู้หญิงยื่นเงื่อนไขให้สามีเลิกพฤติกรรมเจ้าชู้หรือเลิกคบหา กับผู้หญิงคนอื่น และการให้โอกาสสามีในหลายครั้ง เช่น เมื่อผู้หญิงจับได้ครั้งแรกว่าสามียังไม่เลิกคบหา กับผู้หญิงคนอื่น แต่ผู้หญิงก็ยังไม่เลิกกับสามี ยังให้โอกาสสามีต่อไป จึงเกิดครั้งที่สองและสามตามมา การให้โอกาสของผู้หญิงในหลายๆครั้งเป็นการกระทำที่ผู้ชายอาจจะให้ความหมายว่า ผู้หญิงไม่ได้ตั้งใจที่จะเลิกกับสามีจริงจัง ผู้หญิงเพียงแต่ต้องการชู้หรือปราชญ์พฤติกรรมของสามีเท่านั้น สามียังคงพัฒนาความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับผู้หญิงคนอื่นต่อไปและจริงจังมากขึ้น จนถึงจุดที่ผู้หญิงไม่สามารถยอมรับได้อีกต่อไป

หม่อม “วิทย์มันเอารถไปค้าประกันกู้เงินให้ผู้หญิง เรื่องมันแดงขึ้นมาเพราะมีเอกสารส่งมาที่บ้าน รู้สึกว่าผู้หญิงคนนั้นจะไม่ได้ส่งงวดเงินหรืออะไรนี้แหละ ทะเลาะกันบ้านแตก มันจริงจังกับเขามากขนาดเอารถไปค้า เกิดถูกยึดขึ้นมาจะทำยังไง รู้จักเขาดีแล้วหรอ มันไปไกลเกินกว่าจะอยู่ด้วยกันได้แล้ว”

พินุช “ผู้หญิงคนนั้นมาที่บ้านมาพูดหลายอย่าง เขาบอกว่าเขาลาออกจากงานแล้ว สามีพี่เป็นคนให้ออก แล้วก็ส่งเสียเลี้ยงดูเขา ชื้อบ้านให้อยู่ รู้สึกเหมือนโดนตบหน้า”

ป๊อบ “มันยึดเอื้อมานานจนทางนั้นท้อง แฟนป๊อบบอกจะรอลงคลอด สงสารผู้หญิง ป๊อบรับไม่ได้จริงๆ ป๊อบให้เวลาเขามาตลอด แต่เขาก็กลับไปสร้างปมปัญหาขึ้นมาอีก ยังมีลูกยิ่งเลิกลยาก”

เช่นเดียวกับสามีของกิ๊กและนี่ที่ยังคงพัฒนาความสัมพันธ์กับผู้หญิงคนอื่นอย่างจริงจังมากขึ้น โดยสามีของกิ๊กได้เข้าคอนโดอยู่ร่วมกับผู้หญิงเป็นครั้งคราว ส่วนในกรณีของนี้ สามีของเธอไปต่างจังหวัดบ่อยครั้งมากขึ้น และไปครั้งละหลายๆ วัน จนมากที่สุดคือไปอยู่นานเป็นเดือน ซึ่งนี่ก็สืบรู้ว่าสามีของเธอไปอยู่กับผู้หญิงคนอื่นไม่ได้ไปทำงานอย่างที่บอกกับนี้ ในขณะที่พี่จุ่มก็ยังรับรู้จากเพื่อนของเธอว่าสามีของเธอคบหา กับแฟนเก่าและเริ่มมาใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันฉันสามีภรรยาเป็นครั้งคราว

การที่ผู้หญิงให้โอกาสสามีหลายครั้งแต่สามีก็ยังไม่ยอมเลิกพฤติกรรมเจ้าชู้หรือยังไม่ยอมเลิกคบหา กับผู้หญิงคนอื่น เป็นการแสดงให้เห็นถึงการสูญเสียอำนาจในการต่อรองของผู้หญิง ซึ่งดำเนินมาถึงจุดเปลี่ยนที่ทำให้ผู้หญิงไม่สามารถยอมรับพฤติกรรมหรือการกระทำของสามีได้ต่อไป คือ การที่สามีพัฒนาความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับผู้หญิงคนอื่นที่ลึกซึ้งและจริงจังมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม เช่น การมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงคนอื่นจนตั้งท้อง การซื้อบ้านให้อยู่ การอุปการะเลี้ยงดู และการเริ่มใช้ชีวิตคู่อยู่กับผู้หญิงคนอื่น จึงนำไปสู่การตัดสินใจแยกกันอยู่กับสามี สอดคล้องกับการศึกษา

ของ Riessman (1990) พบว่า ความไม่เชื่อสัตย์ทางเพศเป็นสิ่งที่ผู้หญิงจริงจังมาก ในมุมมองของผู้หญิงเพศเป็นเรื่องธรรมชาติซึ่งเกิดจากความใกล้ชิดทางอารมณ์ ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ถ้าไม่มีความใกล้ชิดทางอารมณ์ก็ไม่สามารถมีเพศสัมพันธ์กับสามีได้ ความไม่เชื่อสัตย์ของสามีจึงเป็นเหตุผลที่ถูกต้องสำหรับการสิ้นสุดลงของการแต่งงาน

สำหรับผู้หญิงที่มีปัญหากับแม่สามีอย่างในกรณีของพี่ตุ๊กก็ใช้ความพยายามที่จะเข้าหาแม่สามี ดูแลแม่สามีเวลาสามีไม่อยู่บ้าน แต่ก็ได้รับการปฏิเสธจากแม่สามีอยู่หลายครั้งหลายหน ทำให้พี่ตุ๊กรู้สึกท้อแท้และหมดกำลังใจ “พี่ว่าแม่เขาดังป้อมกับพี่ อย่างตอนที่แม่ไม่สบาย สามีไม่อยู่บ้าน พี่จะพาเขาไปหาหมอ เขาไม่ไป บอกว่าจะรอลูกชาย ขนาดพ่อบอกให้ไปเขายังไม่ไปเลย เวลาซื้ออะไรมาให้เขาก็ไม่กิน คุยด้วยก็ไม่ค่อยคุย พูดแบบเสียไม่ได้ เป็นแบบนี้บ่อย ไม่มีอะไรดีขึ้นหมดกำลังใจที่จะทำ” เช่นเดียวกับพี่เอที่ยังไม่สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมบ้านกับแม่สามีได้ แต่แตกต่างกันตรงที่พี่เอพยายามหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับแม่สามี เพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง “ก็ยังมีปัญหากับแม่ตลอด เวลาไม่มีอะไรพี่ก็จะอยู่บนบ้านหรือไม่ก็กลับไปบ้านพี่บ้าง แกก็ยังว่าพี่ว่าอยู่บ้านไม่ติดเลยนะ พออยู่ในห้องก็หาว่าเป็นนางห้อง ไม่ออกมาช่วยกันทำอะไรบ้าง ถ้าพี่ออกมาทำอะไร ก็ไม่เคยถูกใจอีก ไม่รู้จะทำยังไงแล้ว” ทั้งพี่ตุ๊กและพี่เอจึงรู้สึกอึดอัดที่จะใช้ชีวิตอยู่ร่วมบ้านกับแม่สามี แต่สิ่งที่สำคัญที่ทำให้พี่ตุ๊กและพี่เอหมดความอดทนที่จะใช้ชีวิตอยู่ร่วมบ้านกับแม่สามีอีกต่อไป คือ การที่สามีไม่พยายามเข้าใจในตัวของพวกเขา ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้หญิงให้ความสำคัญ แม้ว่าพวกเขาจะเผชิญกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาหรือยากลำบากเพียงใด แต่ถ้าสามีเข้าใจ เห็นใจ และอยู่เคียงข้างพวกเขา ก็จะทำให้พวกเขามองผ่านพ้นปัญหาอุปสรรคต่างๆไปได้ พี่ตุ๊กเล่าว่า “เล่าให้สามีฟังเขาก็ว่าเราคิดมาก จะอะไรกับแม่เขานักหนา หาว่าพี่ตั้งแง่กับแม่เขา เขาไม่เคยแสดงออกให้รู้ว่าเขาเห็นใจเราบ้าง เขาก็อยู่ข้างแม่เขา ทำให้รู้สึกเหมือนเราอยู่ตัวคนเดียว เป็นคนแปลกหน้าในบ้าน” เช่นเดียวกับพี่เอ “พอคุยกับแฟนว่าอยากออกไปอยู่ที่อื่น ก็ทะเลาะกันอีก เพราะเขายืนยันว่ายังไปไม่ได้ เขาก็บอกพี่คิดมาก แม่ก็เป็นอย่างนี้แหละอย่าไปสนใจ ก็มีบ้างที่พี่เถียงแม่เขา เขาก็ไม่ให้อบได้ เขาก็บอกดูก้าวร้าว รู้สึกเหมือนเป็นส่วนเกิน อย่างลูกพี่ก็เป็นหลานเขา แต่พี่ไม่ได้เป็นอะไรกับเขา” ด้วยปัญหาความขัดแย้งกับแม่สามีที่ไม่สามารถแก้ไขได้ และโยงมาสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างพวกเขาและสามี การที่ผู้หญิงต้องเข้ามาอยู่บ้านสามีหลังแต่งงานผู้หญิงก็ย่อมมีความรู้สึกว่าตัวเองเป็นคนแปลกหน้าอยู่แล้ว และหากสามีซึ่งเป็นบุคคลเดียวที่ผู้หญิงรู้จัก คั่นเคยและยึดเป็นที่พึ่ง ไม่เข้าใจและไม่อยู่เคียงข้างในยามที่พวกเขาเผชิญกับปัญหา ยิ่งทำให้พวกเขารู้สึกว่าเหมือนเป็นคนอื่นไม่ได้เป็นสมาชิกในครอบครัวเดียวกันมากขึ้น ทำให้พวกเขารู้สึกอึดอัดและเครียดในการใช้ชีวิตอยู่ด้วยกัน จึงนำไปสู่ความต้องการที่แยกออกไปอยู่ข้างนอก

ส่วนเจี๊ยะซึ่งมีปัญหาความขัดแย้งกับสามีเรื่องการให้ความสำคัญระหว่างการทำงานและครอบครัวก็ยังไม่สามารถจัดสรรเวลาเพื่อมาดูแลครอบครัวได้ตามที่สามีต้องการ “เจี๊ยะยังกลับบ้านดึกๆเหมือนเดิม งานไม่เสร็จจริงๆ เสาร์อาทิตย์บางทีก็ต้องเข้ามาทำงาน ก็มีตึงๆกันตลอด ไม่มีอะไรดีขึ้น เขาอยากให้เจี๊ยะเปลี่ยนงาน จะได้มีเวลามาดูแลลูกมากขึ้น เขาว่าเจี๊ยะเอาเปรียบเขา เอาภาระในบ้านทั้งหมดมาให้เขา เขาเองก็มีงาน แต่เขาแบ่งเวลาได้ แต่ทำไมเจี๊ยะทำไม่ได้” ความขัดแย้งของเจี๊ยะกับสามีอาจจะเริ่มต้นจากเรื่องการให้ความสำคัญระหว่างการทำงานและครอบครัว แต่ในที่สุดก็เชื่อมโยงมาสู่ความขัดแย้งในเรื่องการดำเนินชีวิตประจำวันภายในบ้าน เช่น การปล่อยให้บ้านรกรุงรัง ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ซึ่งบ่อยครั้งที่เจี๊ยะมักถูกสามีตำหนิ “เขาว่าเจี๊ยะว่าเป็นผู้หญิงอะไรทำไมไม่เรียบร้อยเลย บางทีถ้าแรงๆก็จะบอกว่าผู้หญิงอะไรจะสกปรกชิบเป๋ง..เขาว่าเจี๊ยะแรงขึ้นเรื่อยๆ หลายครั้งที่เขาใช้คำที่ไม่น่าใช้เวลาทะเลาะกัน เป็นคำหยาบ เจี๊ยะขอโทษนะ ไม่อยากพูดถึงจริงๆ เจี๊ยะเสียความรู้สึก อย่าว่าแต่อยู่ด้วยกันเลยหน้ายังไม่อยากมองเลย” จะเห็นได้ว่าปัญหาของเจี๊ยะกับสามีเชื่อมโยงไปในทุกๆเรื่อง ตั้งแต่เรื่องเป้าหมายหรืออุดมการณ์ในการทำงาน จนมาสู่การใช้ชีวิตประจำวันภายในบ้าน บ่อยครั้งที่มีการทำร้ายกันด้วยวาจา ซึ่งบั่นทอนความสัมพันธ์ที่ดีของสามีภรรยา ทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีซึ่งกันและกัน และไม่ต้องการที่จะใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันจนสิ้นสามีภรรยา

การปรึกษาและเล่าปัญหาความขัดแย้งกับบุคคลอื่น

ในช่วงที่ผู้หญิงเผชิญกับปัญหาความขัดแย้งกับสามี ผู้หญิงต้องการบุคคลที่คอยให้คำปรึกษาหรือระบายปัญหาให้ฟัง โดยส่วนใหญ่เลือกที่จะปรึกษากับเพื่อนสนิทและพี่น้องที่อยู่ใกล้ชิดเคียงกันมากกว่าพ่อแม่ เนื่องจากมีความคิดและมุมมองต่างๆ ที่คล้ายคลึงกันน่าจะเข้าใจปัญหาของพวกเธอได้ดีกว่าพ่อแม่ นอกจากนี้พวกเธอก็ไม่ต้องการให้พ่อแม่เป็นกังวลใจกับปัญหาของพวกเธอ ส่วนใหญ่เป็นการบอกเล่าปัญหาให้ฟังมากกว่าการขอคำปรึกษา

แหม่ม “เล่าให้เพื่อนสนิทฟัง ไม่อยากบอกที่บ้าน กลัวเขาเครียด เพราะที่บ้านไม่เคยมีเรื่องแบบนี้ อีกอย่างหนึ่งเพื่อนรู้จักทั้งแหม่มและวิทย์ รู้เรื่องมาตลอด เล่าหมดไม่มีปิดบัง สนิทกันไม่ต้องอาย ถึงเพื่อนจะรู้ว่าวิทย์ทำอะไรไว้กับแหม่มเยอะ แต่ก็ไม่เคยยุให้เลิกกัน”

กิ๊ก “ก็มีเพื่อนอยู่สองคนที่คุยด้วย เป็นการระบายให้ฟังมากกว่า ไม่เชิงปรึกษา เพราะสุดท้ายเราก็ตัดสินใจเอง เคยถามเพื่อน เพื่อนก็ให้พยายามแก้ไข เพื่อนไม่แนะนำให้เลิก”

พี่เอ “ก็มีน้องสาวที่รู้เรื่องมาตลอด แต่พี่กำชับไว้ว่าไม่ให้บอกแม่ ไม่อยากให้แม่คิดมาก น้องก็บอกให้ลองคุยกันดู ไม่อยากให้ตัดสินใจว่าเพราะเป็นห่วงหลาน”

เช่นเดียวกับพี่น้ำที่เล่าปัญหาให้พี่ชายฟัง แต่ห้ามพี่ชายไม่ให้บอกแม่เนื่องจากเกรงว่าแม่จะเสียใจ เพราะแม่ของพี่น้ำรักสามีของพี่น้ำมาก ในขณะที่เจ๊ียบและพี่ตุ๊กเลือกที่จะปรึกษาและระบายปัญหาให้เพื่อนสนิทฟัง และไม่ว่าบุคคลที่ให้คำปรึกษาจะเป็นเพื่อนสนิทหรือญาติพี่น้องทั้งหมดก็ได้แนะนำหรือสนับสนุนให้พวกเธอเลิกกับสามี เพียงแต่แสดงความเห็นใจและบอกให้ลองพยายามแก้ไขปัญหาใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมไทยเกี่ยวกับการใช้ชีวิตคู่ เมื่อมีปัญหาความขัดแย้งก็ต้องพยายามแก้ไขปัญหาเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตคู่อยู่ด้วยกันได้ต่อไป แม้แต่เพื่อนสนิทที่อยู่วัยเดียวกัน ซึ่งรับรู้และเข้าใจปัญหามาตลอดก็ไม่สนับสนุนให้มีการหย่าร้างเกิดขึ้น ซึ่งการปรึกษาปัญหากับบุคคลอื่นนั้นเป็นลักษณะของการระบายปัญหาให้ฟังมากกว่าการขอคำแนะนำ เพราะท้ายที่สุดแล้วผู้หญิงทั้งหมดก็ตัดสินใจที่จะแยกกันอยู่กับสามีด้วยการคิดขังตรองของพวกเธอเอง แม้ว่าบุคคลที่ให้คำปรึกษาจะไม่สนับสนุนก็ตาม โดยผู้หญิงที่มีปัญหาความขัดแย้งกับสามีในเรื่องชู้สาวตัดสินใจแยกกันอยู่กับสามีเพราะสามีพัฒนาความสัมพันธ์ชู้สาวกับผู้หญิงคนอื่นที่ลึกซึ้งและจริงจังมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม เช่น การมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงคนอื่นจนตั้งท้อง การซื้อบ้านให้อยู่ การอุปการะเลี้ยงดู และการเริ่มใช้ชีวิตคู่อยู่กับผู้หญิงคนอื่น และในกรณีของผู้หญิงที่มีปัญหาความขัดแย้งกับแม่สามีและผู้หญิงที่มีความขัดแย้งกับสามีเกี่ยวกับการให้ความสำคัญระหว่างการทำงานและครอบครัวตัดสินใจแยกกันอยู่กับสามีเพราะรู้สึกอึดอัด เครียด และมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อกันในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันกับสามี

ขั้นตอนการแยกกันอยู่

ภายหลังจากประสบกับความล้มเหลวในการจัดการกับปัญหา ผู้หญิงที่มีปัญหาความขัดแย้งกับสามีเรื่องชู้สาวทั้งหมดตัดสินใจที่จะแยกกันอยู่กับสามี โดยมีทั้งการแยกบ้านกันอยู่ การแยกห้องนอน และการนอนห้องเดียวกันแต่ไม่มีความสัมพันธ์จนสามีภรรยาถกกัน เช่นเดียวกับผู้หญิงที่มีปัญหาความขัดแย้งกับแม่สามี และผู้หญิงที่มีปัญหาความขัดแย้งกับสามีเกี่ยวกับการให้ความสำคัญระหว่างการทำงานและครอบครัว พวกเธอก็แยกกันอยู่กับสามีเช่นกัน การตัดสินใจแยกกันอยู่ของผู้หญิงกับสามีมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ เพื่อต่อรองให้สามีเลิกกับผู้หญิงคนอื่นอย่างเด็ดขาด และต้องการเวลาในการตัดสินใจ โดยเฉพาะผู้หญิงที่มีลูกพวกเธอต้องใช้เวลาคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบและต้องคำนึงถึงความรู้สึกของลูกเป็นสำคัญ

กิ๊ก “ถ้าเขาจะอยู่กับกิ๊กต่อก็คงต้องเลิกกับผู้หญิงคนนั้นเด็ดขาด จะอยู่บ้านโน้นที่ บ้านนี้ที่ ไม่ได้ กิ๊กรับไม่ได้หรอก”

ป๊อบ “เป็นไปไม่ได้ที่จะอยู่กันแบบสามคนหัวเหี้ยมตลอดไป ถ้าเขาจะอยู่กับทางโน้นก็ต้องเลิกกับป๊อบ ถ้าจะอยู่กับป๊อบก็ต้องเลิกกับทางโน้น”

พีจุ่ม “พีรับไม่ได้ที่เสียมีคนอื่นแล้วมาทำเหมือนไม่ยากแตะต้องพี ก็แยกห้องกันไปเลยดีกว่า สบายใจดี ใจก็อยากเลิก แต่ก็ต้องคิดถึงลูกด้วย ขอเวลาคิดอะไรๆ ให้มันรอบคอบกว่านี้นิดนึง ไม่อยากใช้อารมณ์ เพราะพีมีลูกตั้งสามคน การตัดสินใจของพีคนเดียวมีผลต่อเด็กถึงสามคน ยากยอมรับว่ายาก”

เช่นเดียวกับพินุชและเจี๊ยบที่คิดว่าถ้าไม่มีลูกคงตัดสินใจหายาไปนานแล้ว ในขณะที่หม่อมนี้ พีจุ่ม พินุช ก็อยู่ระหว่างการตัดสินใจยังไม่แน่ใจว่าจะตัดสินใจหายาร้างหรือไม่ ซึ่งก็ไม่แตกต่างจากผู้หญิงที่มีปัญหากับแม่สามี พีตุ๊กแล้วว่า “ปัญหามันไม่ได้เริ่มจากเราสองคน ถ้ามันมีอะไรที่ดีขึ้นในความสัมพันธ์ของเรา ถ้าเขายอมออกมาอยู่ข้างนอกกับพีบ้าง พีก็ยังไม่อยากอยู่ด้วยกันกับเขา แต่ถ้าให้พีกลับไปอยู่กับเขาที่บ้านพีก็ไม่เอา”

การปิดบังไม่ให้บุคคลอื่นรับรู้ว่ายแยกกันอยู่กับสามี

ในช่วงแรกของขั้นตอนการแยกกันอยู่ ผู้หญิงยังไม่ต้องการให้บุคคลอื่นรับรู้ว่าคุณเธอกับสามีมีปัญหาจนถึงขั้นต้องแยกกันอยู่ ทั้งบุคคลทั่วไปในสังคมและคนในครอบครัว เช่น พ่อแม่ พี่น้องและลูก เนื่องจากพวกเขายังอยู่ในระหว่างการตัดสินใจว่าจะหายากับสามีหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่เคยมีประสบการณ์เรื่องการหย่าร้างมาก่อน พวกเขากลัวว่าแม่จะเสียใจและรับไม่ได้ที่ลูกสาวต้องหย่าร้าง ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ภายหลังจากแต่งงานผู้หญิงส่วนใหญ่แยกครอบครัวออกมาอยู่เองตามลำพัง จึงไม่ค่อยมีความยุ่งยากในการปกปิดไม่ให้บุคคลในครอบครัวรับรู้ว่าคุณเธอแยกกันอยู่กับสามี หรือในกรณีที่ลูกของคุณเธอก็ใช้วิธีการแยกห้องนอน ไม่ได้แยกบ้านกันอยู่เพื่อไม่ให้ลูกรับรู้ และส่วนใหญ่ลูกของคุณเธอก็ยังเด็กมาก ยังไม่ค่อยรับรู้ปัญหาของพ่อแม่มากนัก มีเพียงกรณีเดียว คือ พินุชที่ยังอยู่บ้านแม่สามีและยังนอนห้องเดียวกับสามีแต่ไม่มีความสัมพันธ์ฉันสามีภรรยา

หม่อม “หม่อมออกมาเช่าคอนโดอยู่คนเดียว ไม่อยากกลับไปอยู่บ้าน ยังไม่อยากเล่าให้พ่อกับแม่ฟัง ไม่อยากตอบคำถาม เพราะหม่อมยังไม่ได้ตัดสินใจ”

พี่น้อง "เขาจะขึ้นวันเสาร์อาทิตย์ เวลามาประชุมมาราชการก็มาค้างที่บ้าน ตกลงกันว่า จะลองแยกกันอยู่ ก็ยังอยู่บ้านเดียวกัน แต่แยกห้องกันนอน ยังไม่ยอมให้ลูกรู้ว่าพ่อแม่แยกกันอยู่ ถ้าแยกบ้านลูกก็ต้องรู้"

พี่จุม "ลูกพี่จะนอนชั้นสาม พี่อยู่ชั้นสอง ชั้นสองมีสองห้อง เขียนอนอีกห้องหนึ่ง ลูกจะไม่รู้ว่าพี่กับเขียแยกห้องกันนอน พี่ตั้งใจไม่ให้ลูกรู้ด้วย เพราะลูกสาวคนโตก็พอรู้เรื่องบ้างแล้ว"

นี่ "กลับมาอยู่กับแม่ แต่ไม่ได้บอกแม่ บอกแค่พี่เขาไปดูงานต่างประเทศสองสามเดือน ยังไม่ยอมให้แม่รู้ แม่คงเสียใจ เพราะแม่นี้ก็หย่ากับพ่อตั้งแต่นี้อย่างเด็ก ยังไม่ได้คุยกับพี่เขา นี่เองก็ยังไม่รู้จะเอายังไง"

เช่นเดียวกับพี่น้ำ พ่อของพี่น้ำทิ้งแม่กับพี่น้ำไปตั้งแต่พี่น้ำยังเด็ก และแม่ของพี่น้ำก็รักสามีของพี่น้ำมาก พี่น้ำกลัวว่าแม่จะเสียใจมาก ประกอบแม่ของพี่น้ำสุขภาพไม่ค่อยดี พี่น้ำจึงยังไม่ต้องการบอกให้แม่รับรู้ปัญหาของเธอ

ส่วนในกรณีของพี่ตุ๊ก พี่เอ ที่มีปัญหากับแม่สามี และเจ๊ียบที่มีปัญหากับสามีเรื่องการให้ความสำคัญระหว่างการทำงานและครอบครัว หลังจากประสบกับความล้มเหลวในการแก้ไขปัญหา ก็มีการแยกกันอยู่กับสามีเช่นกัน โดยพี่ตุ๊กและพี่เอแยกออกมาอยู่เองตามลำพังคนเดียว ไม่ได้กลับไปอยู่กับครอบครัวเดิม เพราะยังไม่ต้องการให้ครอบครัวรับรู้ปัญหา ในกรณีของพี่เอถึงแม้จะเล่าปัญหาให้น้องสาวฟังแต่ก็ยังไม่ได้บอกพ่อกับแม่ ส่วนเรื่องลูกสำหรับพี่เอไม่ค่อยมีปัญหามากนัก เพราะลูกพี่เอยังเด็กมาก ยังไม่ค่อยรับรู้ปัญหาอะไร สามีของพี่เอบอกลูกว่าพี่เอไปทำงานต่างจังหวัด และพี่เอก็จะได้เจอลูกในวันเสาร์และอาทิตย์ ส่วนเจ๊ียบแยกห้องกันนอนกับสามี โดยมีจุดเริ่มต้นของการแยกกันอยู่จากสถานการณ์พาไป แต่ถึงอย่างไรก็ตามเจ๊ียบก็มีความต้องการที่จะแยกกันอยู่ กับสามีอยู่แล้ว "ตั้งแต่ที่เจ๊ียบเริ่มกลับดึก บางทีถ้าไม่ลืมหอง เขาก็ลืมหอง เจ๊ียบเลยตัดปัญหาไปนอนอีกห้องหนึ่ง...ถ้าเหตุการณ์มันไม่พาไปเจ๊ียบก็คงต้องแยกออกมาอยู่ดี แต่ถึงนอนด้วยกันก็ไม่มีอะไรหรอก คนมันไม่มีความรู้สึกดีๆ ให้กันแล้ว อยู่ด้วยกันมันก็ไม่มีความสุขแล้ว"

ด้วยความจำเป็นที่ต้องการปกปิดไม่ให้นักคนอื่นรับรู้ว่ามีปัญหากับสามีจนถึงขั้นต้องแยกกันอยู่กับสามี พวกเขาและสามียังต้องกลับไปเยี่ยมครอบครัวของทั้งสองฝ่ายในวันเสาร์อาทิตย์ และการออกงานสังคมด้วยกัน เช่น งานแต่งงาน งานเลี้ยงสังสรรค์ในหมู่เพื่อนฝูง หรืองานศพ เพราะไม่ต้องการให้คนอื่นสงสัยในความสัมพันธ์ของพวกเขาและสามี โดยในกรณีของ

ผู้หญิงที่แยกบ้านกันอยู่กับสามีส่วนใหญ่จะนัดพบกับสามีข้างนอก และแยกย้ายกันไปหลังจากเสร็จสิ้นภารกิจ

พิน้ำ “ยังต้องไปไหนมาไหนด้วยกัน ออกงานด้วยกัน เวลาที่โรงแรมมีงานก็โทรให้เขาไปด้วย พี่ไม่อยากให้คนอื่นสงสัย ชี้แจงตอบคำถาม เพราะแต่ก่อนเขาจะไปด้วยตลอด..หรือเวลากลับบ้านต่างจังหวัดพี่ก็จะนัดไปด้วยกัน เพราะถ้าไม่ไปแม่พี่ต้องถามแน่”

ป๊อบ “เขาต้องมารับป๊อบไปหาลูกที่บ้านแม่ ก็ยังต้องไปด้วยกัน เพราะคนต่างจังหวัดก็รู้อยู่ ชอบถามอยู่แล้ว เวลาไปคนเดียวก็จะถาม แฟนไม่มาด้วยหรือ ไหนจะแม่อีก ตอนนั้นยังไม่ได้บอก”

หม่อม “เสาร์อาทิตย์ถ้าว่างหม่อมต้องกับไปกินข้าวที่บ้าน ก็ต้องไปด้วยกัน นัดเจอกันข้างนอก เสร็จแล้วก็ต่างคนต่างแยกย้าย บ้านใครบ้านมัน”

เช่นเดียวกับกิ๊ก และพินุชที่ยังออกงานสังคมร่วมกับสามี โดยเฉพาะพินุชที่ไม่มีใครรับรู้ว่าเป็นเธอแยกกันอยู่กับสามี แม้ว่าเธอจะอยู่บ้านเดียวกับแม่สามี เพราะเธอยังคงใช้ชีวิตอยู่บ้านสามีเหมือนเดิมและนอนเตียงเดียวกัน แต่ไม่ได้มีความสัมพันธ์กันจนสามีภรรยา ในขณะที่บางคนหลังจากแยกออกมาอยู่ในครั้งแรกก็กลับเข้าไปอยู่กับสามีใหม่ และในที่สุดก็ต้องแยกออกมาเป็นครั้งที่สองและเป็นครั้งสุดท้าย ก่อนที่จะตัดสินใจหย่าร้าง เป็นการแสดงถึงความพยายามและความต้องการที่จะกลับไปใช้ชีวิตคู่อยู่ร่วมกันอีกครั้ง แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะในกรณีที่มีลูกอย่างพินุช “หลังจากที่แยกออกมาอยู่แล้วครั้งหนึ่ง พี่ก็กลับเข้าไปใหม่ หนีไม่ไหว คิดถึงลูก แต่ก็มีปัญหาเหมือนเดิม อาจจะมากกว่าเดิมด้วย เพราะแม่เขาไม่พอใจที่พี่ออกไปครั้งแรก หลังจากนั้นพี่ก็ออกมาอีกครั้งแล้วก็ไม่ได้กลับเข้าไปอีกเลย” คล้ายคลึงกับกรณีของพี่ตุ๊กที่ใช้ชีวิตไปๆมาๆในช่วงแรกจนกระทั่งถูกแม่สามีตำหนิ “แม่บอกว่าบ้านเขาไม่ใช่โรงแรม นี่จะไปก็ไปนี่ก็จะมาก็มา” หลังจากนั้นพี่ตุ๊กก็ตัดสินใจย้ายออกมาอยู่คนเดียวอย่างถาวร ซึ่งทั้งพี่ตุ๊กและพี่เอยังคงมีการติดต่อกับสามีอยู่ โดยเฉพาะในกรณีของพี่เอที่ยังคงต้องติดต่อกับสามีเป็นประจำเพราะมีเรื่องลูกเข้ามาเกี่ยวข้อง

การที่ผู้หญิงยังต้องพบเจอกับสามีเป็นประจำในช่วงแรกเพื่อปกปิดไม่ให้บุคคลอื่นรับรู้ว่าเป็นเธอและสามีแยกกันอยู่ ด้วยความใกล้ชิดทำให้ผู้หญิงบางคนเกิดความลังเลไม่แน่ใจว่าตัดสินใจถูกหรือไม่ที่แยกกันอยู่กับสามี เพราะพวกเขายังคงมีความรักและความผูกพันต่อสามี โดยเฉพาะในกรณีที่แยกบ้านกันอยู่ พวกเขาและสามีไม่ค่อยมีปัญหาความขัดแย้งกันหลังจากแยกกันอยู่ จึงมีความรู้สึกที่ดีมากกว่าตอนที่อยู่ด้วยกัน

หม่อม “ยอมรับว่าพอเจอกันมันก็มีความสุข พอแยกออกมาก็ไม่รับรู้อะไรแล้วไง ก็เลยไม่ทะเลาะกัน อย่างที่หม่อมเคยบอก ถ้าวิทย์ไม่มีเรื่องเจ้าชู้หม่อมคงมีความสุขมาก”

พี่เอ “ปัญหามันไม่ได้มีจุดเริ่มต้นจากเราสองคน พอแยกกันอยู่มันก็ไม่มีอะไร ด้วยความเป็นเพื่อนกันมาก่อน ทำให้ยังมีความรู้สึกที่ดีกันอยู่ ใจก็แอบคิดว่าถ้าเขายอมแยกออกมาอยู่ พี่ก็ยินดีจะกลับไปเหมือนเดิม แต่คงเป็นไปไม่ได้”

พี่ตึก “ยังเจอกันอยู่ ไปมหาลัยก็เจอกัน กินข้าวด้วยกัน พี่บอกตรงๆว่าพี่ห่วงไหวเหมือนกัน ถ้าอดทนต่อไปอีกนิดอาจจะไม่ต้องเป็นแบบนี้”

พีน้า “ตอนมีปัญหาโกรธมาก รับไม่ได้ แต่พอถอยห่างออกมา ไม่ได้อยู่ด้วยกัน ก็คิดถึงพอเจอกันก็มีแต่สิ่งดีๆ เขาเอาใจเก่ง จนใจตัวเองเริ่มไม่นิ่ง”

ถ้าความสัมพันธ์ที่ระหว่างผู้หญิงและสามีหลังจากการแยกกันอยู่ดำเนินต่อไป ก็อาจจะเกิดกระบวนการย้อนกลับไปใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันได้อีก โดยไม่ต้องมีการหย่าร้างเกิดขึ้น แต่จากประสบการณ์ที่ผู้หญิงได้รับในขั้นตอนของการเกิดปัญหาความขัดแย้ง ทำให้พวกเขาไม่กล้าที่จะตัดสินใจกลับไปใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับสามีอีกครั้ง และที่สำคัญคือการรับรู้ถึงพฤติกรรมความเจ้าชู้หรือความสัมพันธ์ของผู้หญิงคนอื่นกับสามีในเชิงคู่สาวที่เปิดเผยต่อสาธารณะมากขึ้น เช่น การพาผู้หญิงคนอื่นไปงานเลี้ยงสังสรรค์ของบริษัท การออกงานสังคมด้วยกัน การใช้ชีวิตอยู่ด้วยกัน จนสามีกรรยาอย่างเปิดเผยให้สังคมรับรู้ ซึ่งผู้หญิงให้ความหมายพฤติกรรมในลักษณะนี้ว่าเป็นการดูถูกเหยียดหยาม ไม่ให้เกียรติ และทำร้ายพวกเขาอย่างรุนแรง ซึ่งเป็นสิ่งที่พวกเขายอมรับไม่ได้อีกต่อไป

กิ๊ก “เขาพาผู้หญิงคนนั้นไปงานเลี้ยงของบริษัท ใครๆที่บริษัทก็รู้ทั้งนั้นว่าเขาเป็นอะไรกัน แม้แต่ยามกับแม่บ้านยังรู้เลย เขาทำทุกอย่างที่เขายังไม่ได้เลิกกับกิ๊ก เด็กที่บริษัททุกคนรู้จักกิ๊ก เขาทำแบบนี้ได้ยังไง ทำกันขนาดนี้ก็คงอยู่ด้วยกันไม่ได้”

พี่จุ่ม “เขาอยู่แบบผัวเมียกันเปิดเผย คนที่โน่นก็รู้กันทั้งนั้นว่าเขาเป็นอะไรกัน บางคนคิดว่าเสียเลิกกับพี่แล้วด้วยซ้ำ การที่เสียทำแบบนี้มันแรงมาก สู้อะไรมาบอกเลิกกับพี่ยังดีกว่ามาทำร้ายกันแบบนี้”

ป๊อบ “เขาอยู่กันเปิดเผย สามคนพ่อแม่ลูก เป็นครอบครัวที่อบอุ่นมาก (ลากเสียงยาว) ป๊อบก็มีศักดิ์ศรีของป๊อบ ป๊อบไม่ยอมให้ผู้หญิงผู้ชายคนหนึ่งมาทำร้ายชีวิตป๊อบอีกต่อไป”

พี่นุช “สามีพี่เขาไปขอขมาพ่อแม่ทางโน้น ครอบครัวเขาก็ยอมรับซึ่งกันและกันแล้ว คนที่มહาลัยก็รู้ เพียงแต่เขาจะพูดรีเปล่าเท่านั้นเอง แม้แต่แม่สามีก็บอกให้พี่ทำใจ ยังไงเราก็เป็นเมียที่ถูกต้องตามกฎหมาย แต่พี่ไม่ได้คิดแบบนั้น เหมือนเขากำลังดูถูกเราไม่เห็นความสำคัญของเรา”

ในขณะที่หม่อมก็รู้สึกเหนื่อยและเบื่อหน่ายกับพฤติกรรมเจ้าชู้ของสามี และหม่อมก็เชื่อว่าสามีไม่สามารถเลิกพฤติกรรมเจ้าชู้ได้ เพราะในช่วงที่แยกกันอยู่สามีของเธอก็ยังคบหากับผู้หญิงคนอื่นหลายคนเช่นเดียวกับกรณีของพี่น้ำ ส่วนผู้หญิงที่มีปัญหาความขัดแย้งกับสามีเรื่องการให้ความสำคัญระหว่างการทำงานและครอบครัว ตัดสินใจที่จะหย่าร้างเพราะสามีทำร้ายเธอด้วยวาจาที่รุนแรงมากขึ้นถึงขั้นลบลู่ปูการี ซึ่งเป็นสิ่งที่เจียบยอมรับไม่ได้ “ครั้งสุดท้ายที่เจียบทนไม่ได้คือเขาว่าเจียบพ่อแม่ไม่สั่งสอน..เจียบให้เขาขอโทษ ว่าเจียบกี้ว่า แต่อย่ามาว่าถึงพ่อแม่ เขาไม่ขอโทษ เจียบตัดสินใจแล้วว่าเจียบคงอยู่กับเขาไม่ได้แล้ว”

การบอกเล่าปัญหาและปฏิกิริยาของพ่อแม่

ในช่วงเริ่มต้นของการแยกกันอยู่กับสามีผู้หญิงมีการปกปิดไม่ให้บุคคลในครอบครัว โดยเฉพาะพ่อแม่รับรู้ปัญหาของพวกเธอ เพราะพวกเธอไม่ต้องการให้พ่อแม่เป็นกังวลใจกับปัญหาของพวกเธอ และในขณะเดียวกันก็ยังไม่แน่ใจว่าจะตัดสินใจอย่างไร จนถึงระยะเวลาหนึ่งที่พวกเธอตัดสินใจแล้วว่าการหย่าร้างเป็นทางออกที่ดีที่สุดในการแก้ไขปัญหาชีวิตสมรสที่ไม่มีความสุข พวกเธอจึงตัดสินใจเล่าปัญหาให้บุคคลในครอบครัวหรือพ่อแม่รับรู้ ซึ่งเป็นลักษณะของการบอกเล่าปัญหาให้รับรู้มากกว่าการปรึกษาหารือเพื่อตัดสินใจ ทำยที่สุดแล้วการตัดสินใจหย่าร้างก็ยังคงเป็นการตัดสินใจของพวกเธอเอง ผ่านกระบวนการคิดและการชั่งตวงถึงผลดีผลเสียด้วยตัวเอง แม้ว่าในบางกรณีครอบครัวจะไม่เห็นด้วยก็ตาม

พี่จุ่ม “พี่บอกน้องสาว เพราะเตี้ยกับแม่แก่แล้ว สุขภาพไม่ค่อยดี ค่อยๆ ให้แก่รับรู้ ตอนแรกน้องสาวก็ไม่อยากให้หย่า พี่ก็เล่าปัญหาให้ฟัง เขาก็แล้วแต่พี่”

ป๊อบ “แม่เริ่มสงสัยมานานแล้ว เพราะช่วงหลังแฟนป๊อบไม่ค่อยได้กลับบ้านด้วย แต่แม่ไม่ได้ถาม พ่อป๊อบเล่าให้ฟังแม่ก็ตกใจ เพราะแฟนป๊อบก็สนิทกับแม่ แม่ก็บอกเป็นห่วงหลาน แต่ก็แล้วแต่ป๊อบตัดสินใจ”

พี่น้ำ “แม่ไม่อยากจะหย่า แม่รักเขามาก อยากให้พี่ให้โอกาส แต่พี่ก็บอกว่าพี่ให้โอกาสเขามากแล้ว ขนาดแยกกันอยู่เขายังไม่สำนึกเลย แม่ก็บอกว่าให้คิดดีๆ”

พี่นุช “แน่นอนคนเป็นพ่อเป็นแม่ก็ต้องไม่อยากจะลูกสาวเป็นม่าย แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่อยากให้ลูกสาวต้องทนทุกข์ เพราะเขารู้ว่าถ้าไม่ถึงที่สุดพี่คงไม่ตัดสินใจหย่า เพราะพี่เป็นคนที่มีความอดทนสูงมาก เขาจะรู้”

แต่อาจจะแตกต่างจากผู้หญิงที่มีปัญหากับแม่สามีหรือผู้หญิงที่มีปัญหากับสามีเรื่องการให้ความสำคัญระหว่างการทำงานและครอบครัว ซึ่งพ่อกับแม่หรือคนในครอบครัวไม่ต้องการให้มีการหย่าร้างเกิดขึ้น พ่อกับแม่ต้องการให้พวกเธอกับสามีลองปรับความเข้าใจกันใหม่ อยากให้พวกเธออดทนเพื่อลูก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของผู้หญิงที่มีปัญหาความขัดแย้งกับสามีเรื่องการให้ความสำคัญระหว่างการทำงานและครอบครัว ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดจากความคิดและเป้าหมายในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันของคนสองคน ซึ่งน่าจะปรับความเข้าใจได้ง่ายกว่าปัญหาความขัดแย้งของคู่สมรสที่เกิดจากบุคคลที่สาม ไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงคนอื่นหรือแม่สามี จากปฏิกิริยาของพวกบุคคลในครอบครัวโดยเฉพาะพ่อกับแม่สะท้อนให้เห็นว่าถ้าเป็นปัญหาความขัดแย้งในเรื่องผู้สาวหรือการนอกใจของสามี พ่อแม่จะเห็นใจ สงสาร และยอมรับการตัดสินใจหย่าร้างของลูกสาวมากกว่าความขัดแย้งในเรื่องอื่นๆ ซึ่งพ่อแม่มักไม่ค่อยเห็นด้วยกับการหย่าร้าง

การขอหย่า

ตั้งแต่เริ่มมีปัญหาความขัดแย้งกับสามีเกิดขึ้น ผู้หญิงและสามีบางคนก็มีการพูดถึงเรื่องหย่าร้างกันมาบ้างแล้ว แต่ส่วนใหญ่เป็นการพูดเพราะอารมณ์ในสถานการณ์ที่มีการทะเลาะกัน หรือเป็นการพูดคุยเรื่องการหย่าร้างที่ยังไม่ได้เป็นการตกลงร่วมกันทั้งสองฝ่าย และยังไม่ตัดสินใจหย่าร้างจริงๆ แต่ในขั้นตอนนี้จะเป็นการขอหย่าของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่ทำให้เกิดการตกลงร่วมกันของทั้งสองฝ่ายและนำไปสู่การตัดสินใจหย่าร้าง โดยทั้งหมดผู้หญิงเป็นฝ่ายขอหย่า มีเพียงกรณีเดียวที่สามีเป็นฝ่ายขอหย่า ทั้งนี้เป็นเพราะผู้หญิงเป็นฝ่ายที่ถูกกระทำหรือรองรับผลการกระทำจากผู้ชาย ผู้หญิงเป็นฝ่ายที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำของผู้ชาย โดยเฉพาะในกรณีที่มีปัญหาความขัดแย้งเรื่องผู้สาว การขอหย่าจึงเกิดจากฝ่ายผู้หญิงที่ไม่สามารถทนต่อพฤติกรรมหรือการกระทำของสามีได้อีกต่อไป โดยผู้หญิงมีช่วงระยะเวลาของการแยกกันอยู่ก่อนหย่าอยู่ในช่วง 4 เดือน ถึง 2 ปี แต่ส่วนใหญ่จะแยกกันอยู่ประมาณ 1 ปี โดยสามีที่มีปัญหาความขัดแย้งในเรื่องผู้สาวมีปฏิกิริยาภายหลังจากที่ถูกฝ่ายผู้หญิงขอหย่าเหมือนกัน คือ ยังไม่ต้องการหย่า โดยมีการต่อรองที่แตกต่างกัน เช่น อ้างว่าปรับปรุงตัวเองแล้วทำไมยังไม่ให้โอกาส ในขณะที่ผู้หญิงรับรู้ว่ามีสามียังคงมีพฤติกรรมเหมือนเดิม หรือขอเวลาเพื่อจัดการปัญหาให้เรียบร้อย แต่ผู้หญิงรู้สึกว่าการเวลาสามีมานานแล้ว ส่วนผู้หญิงที่มีปัญหาความขัดแย้งกับแม่สามี ก็เป็นฝ่ายขอหย่ากับสามี

เช่นกัน แต่สามีของพวกเธอมีปฏิกิริยาเฉยๆ ไม่ได้แสดงออกว่าไม่ต้องการหย่า ซึ่งผู้หญิงให้ความหมายของปฏิกิริยาดังกล่าวว่าเป็นการรับรู้ ยอมรับและเห็นด้วยกับการตัดสินใจของผู้หญิง โดยเฉพาะในคู่ที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรส ถือเป็นการรับรู้เพื่อการเริ่มต้นชีวิตใหม่ของแต่ละฝ่าย ในขณะที่สามีของผู้หญิงที่มีปัญหาความขัดแย้งกับเกี่ยวกับการให้ความสำคัญระหว่างการทำงานกับครอบครัว เห็นด้วยว่าการหย่าร้างเป็นทางออกที่ดีที่สุด จะเห็นได้ว่าปัญหาความขัดแย้งที่เกิดจากเป้าหมายหรืออุดมการณ์ที่แตกต่างกัน เมื่อผู้หญิงขอหย่า สามีจะมีปฏิกิริยาเฉยๆ คือ รับรู้ ยอมรับ และเห็นด้วยกับการหย่าร้าง แต่ในกรณีปัญหาความขัดแย้งในเรื่องชู้สาว สามีมีปฏิกิริยาไม่ยอมหย่า

พีน้า “ประมาณห้าหกเดือนได้ หลังจากแยกกันอยู่ พี่เริ่มพูดเรื่องหย่า เขาไม่ยอมหย่า เขาบอกว่าเขาปรับปรุงตัวแล้วไง ทำไมพี่ถึงยังไม่ให้อภัยเขา พี่ถามเขาว่ายังจะโกหกอีกหรือ พี่รู้ว่าตอนที่ไม่ได้อยู่ด้วยกันเขาพาผู้หญิงมานอนที่คอนโดตลอด เขาก็เถียง เขาขอเวลาทำใจ หลังจากนั้นไม่นานก็ไปหย่ากัน”

ปั๊ป “ครั้งสุดท้ายปั๊ปโทรไปบอกว่าจะหย่า หลังจากผู้หญิงคนนั้นคลอดลูกได้เกือบปีนะ ในเมื่อเขาจัดการไม่ได้ ก็หย่า แฟนปั๊ปขอเวลาก่อน แต่ปั๊ปไม่แล้ว ปั๊ปให้เวลามากแล้ว ปั๊ปไม่ทนแล้ว ถ้าเขาไม่หย่าปั๊ปจะร้องเรียนไปที่ทำงาน.. ประมาณเดือนหนึ่ง หลังจากพี่คุยกันวันนั้นก็ไปหย่ากัน”

พี่ตุ๊ก “ตอนที่พี่คุยเรื่องเลิกกัน ตอนนั้นแยกกันอยู่แล้ว ไม่ได้ทะเลาะกัน พี่ตั้งใจไว้แล้วว่าถ้าจะคุยเรื่องนี้จะไม่คุยตอนทะเลาะ ไม่อยากใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล เขารู้อยู่แล้วว่าพีนัดมาคุยเรื่องนี้ เขาเฉยๆตามสไตล์เขา ไม่แสดงออกอะไร ถือเป็นการรับรู้ เพราะว่าพี่ไม่ได้จดทะเบียน การบอกเลิกกันของพี่ก็เพื่อให้ต่างฝ่ายต่างๆไปมีชีวิตใหม่”

เจี๊ยะ “รู้กันอยู่แล้วว่าต้องเลิกกัน เพียงแต่เขาไม่พูดก่อน เขารอให้เจี๊ยะพูด พอเจี๊ยะบอกว่าเจี๊ยะไม่ได้อยากอยู่ด้วยกันแล้ว เขาก็ไม่มีอาการแบบ ไม่ยอมเล็ก ไม่อยากเล็ก ไม่มีเลย เขาบอกว่าเขาก็คิดว่าน่าจะเป็นทางออกที่ดีที่สุด..แค่นั้น”

กล่าวโดยสรุป ในช่วงแรกของการแยกกันอยู่นี้ผู้หญิงและสามียังต้องมีการติดต่อและพบเจอกันอยู่เป็นประจำ เพราะต้องการที่จะปกปิดไม่ให้บุคคลอื่นรับรู้ว่าคุณและสามีแยกกันอยู่ ทำให้ในบางครั้งผู้หญิงเกิดความรู้สึกไม่แน่ใจว่าจะตัดสินใจอย่างไร ระหว่างการกลับไปอยู่ด้วยกันเหมือนเดิมหรือการหย่าร้าง เพราะผู้หญิงยังคงมีความรักและความผูกพันกับสามี แต่การรับรู้ข้อมูลข่าวสารความสัมพันธ์อันชู้สาวระหว่างสามีของพวกเธอและผู้หญิงคนอื่นที่คบหากันอย่าง

เปิดเผยต่อสาธารณะ ซึ่งผู้หญิงให้ความหมายพฤติกรรมดังกล่าวว่าเป็นการดูถูกเหยียดหยาม และไม่ให้เกิดภัยผู้หญิงซึ่งเป็นภรรยาอย่างรุนแรง ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้หญิงยอมรับไม่ได้ จึงเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญที่ทำให้พวกเธอตัดสินใจที่จะหย่าร้างกับสามี

ขั้นการหย่าร้าง

ถึงแม้ว่าในสังคมสมัยใหม่ “การหย่าร้าง” จะไม่ใช่เรื่องที่น่าอับอายอีกต่อไป สังคมยอมรับการหย่าร้างได้มากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็ยังคงมีความคาดหวังว่าคู่สมรสที่แต่งงานกันแล้วควรจะอยู่ด้วยกันตลอดไป ดังคำอวยพรในวันแต่งงานที่มักได้ยินเสมอว่า “ให้อยู่ด้วยกันจนถือนิมนต์ให้หย่าร้าง” โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่มีลูก ยิ่งต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วนและรอบคอบมากยิ่งขึ้น การหย่าร้างจึงเป็นการกระทำที่ไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคม มีปฏิกิริยาโต้กลับทางสังคมจากผู้ชมทางสังคม (social audience) จนอาจทำให้ผู้หญิงที่หย่าร้างมองว่าตนเองเป็นคนที่มีความบกพร่อง ไม่สามารถรักษาชีวิตคู่ได้ตลอดรอดฝั่ง มีพฤติกรรมหรือการกระทำที่ไม่สอดคล้องกับบรรทัดฐานหรือความคาดหวังของคนส่วนใหญ่ในสังคม พวกเธอจึงจำเป็นต้องมีคำอธิบายต่อสังคม

จากปฏิกิริยาของบุคคลในสังคมทำให้พวกเธอจำเป็นต้องมี “การให้คำอธิบาย” (account) ต่อสังคมตามแนวทางของทฤษฎีการปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์ เพื่อธำรงความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมกับการประพฤติปฏิบัติให้มีความสอดคล้องลงรอยกันระหว่างทั้งสองส่วนเมื่อเผชิญกับการกระทำที่หักเหออกจากความคาดหวังทางวัฒนธรรม “การให้คำอธิบาย” ไม่จำเป็นต้องใช้ในการอธิบายพฤติกรรมที่เป็นความเบี่ยงเบนเท่านั้น ในการดำเนินชีวิตประจำวันบุคคลสามารถใช้ “การให้คำอธิบาย” ต่อพฤติกรรมที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวังของสังคมได้ตลอดเวลา ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงใช้มโนทัศน์ “การให้คำอธิบาย” (accounts) ของ Scott และ Lyman (1968) ในการอธิบายปรากฏการณ์การหย่าร้างของผู้หญิงซึ่งถือว่าเป็นความประพฤติกฎที่ขัดแย้งกับความคาดหวังของสังคมเกี่ยวกับการใช้ชีวิตคู่อยู่ร่วมกันของสามีภรรยา ซึ่งควรจะใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันตลอดไป เป็นการส่งเสริมการกระทำร่วมและสร้างความสอดคล้องระหว่างความประพฤติกับบรรทัดฐานทางสังคม โดยผู้หญิงจะ “ให้คำอธิบาย” การกระทำที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวังของสังคมโดยการแสดงให้เห็นว่ามีความสอดคล้องโดยนัยหรือเจตนาที่แท้จริงกับบรรทัดฐานทางสังคม ประเด็นสำคัญของการกระทำเพื่อความสอดคล้อง คือ พฤติกรรมเบี่ยงเบนโดยรูปธรรมหรือพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้ถูกปรับโดยการให้การอธิบาย (account) ให้ลงรอยกับบรรทัดฐานทางสังคมจนสามารถสร้างความชอบธรรมให้กับพฤติกรรมเหล่านั้นได้เป็นผลสำเร็จ ยืนยันความถูกต้องของ

บรรทัดฐานทางสังคมและอำนาจกระบวนการกระทำร่วมต่อไป ซึ่งผู้หญิงต้องพยายามตอบคำถามเนื่องจากผู้หญิงซึ่งเป็นผู้กระทำ (actor) มีบุคคลนัยสำคัญ (significant other) ที่แตกต่างกัน ฉะนั้นการอธิบายจึงแตกต่างกันไป เช่น การให้คำอธิบายของผู้หญิงที่หย่ากับสามีที่ให้กับคนในครอบครัวของพวกเขาจะมีความแตกต่างจากคำอธิบายที่พวกเขาให้กับเพื่อนหรือบุคคลอื่นๆในสังคม แม้แต่ตัวเองก็ต้องมีคำอธิบายด้วยเช่นกัน จึงกลายเป็นกระบวนการต่อรอง (negotiation process) เพื่อให้คนอื่นยอมรับว่าการกระทำนั้นสมเหตุสมผล ผู้กระทำ (actor) ดำเนินการกระทำให้คนอื่นยอมรับต่อไป และขึ้นอยู่กับว่าให้คำอธิบายกับใคร

โดยในการศึกษาคครั้งนี้ผู้ที่ถูกศึกษาเป็นผู้หญิงที่มีอาชีพการงานที่มั่นคงและทำงานในกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นชุมชนเมืองที่มีความเป็นปัจเจกชนสูง มีผู้คนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ไม่ค่อยมีใครสนใจใคร แต่อย่างไรก็ตามภายใต้ความสัมพันธ์แบบต่างคนต่างอยู่ในสังคมเมืองนี้ ก็ยังมีกลุ่มย่อยที่พวกเขาร่วมเป็นสมาชิกอยู่เช่นกัน เช่น สถานที่ทำงาน ซึ่งประกอบไปด้วยบุคคลต่างๆมากมาย เช่น เจ้านาย เพื่อนร่วมงาน และลูกน้อง เป็นต้น โดยในสถานที่ทำงานที่เป็นองค์กรขนาดใหญ่ก็เชื่อว่าทุกคนจะมีความสนิทสนมคุ้นเคยกันเป็นอย่างดีทั้งหมด แต่ยังมีลักษณะของความสัมพันธ์ในระดับสังคมทั่วไป คือ มีการจัดระเบียบกันอย่างหลวมๆ เช่น รู้ว่าเป็นใคร ทำงานอะไร อยู่แผนกไหน แต่ไม่ได้มีความสนิทสนมคุ้นเคยกันเป็นการส่วนตัว เป็นกลุ่มบุคคลที่รู้จักกันทั่วไปในสังคม เป็นผู้ชมทางสังคม (social audience) ซึ่งต้องมีการปฏิสังสรรค์ร่วมกันเพื่อธำรงไว้ซึ่งการกระทำร่วม

การหย่าร้างเป็นพฤติกรรมหรือการกระทำที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยตรง เราไม่สามารถรับรู้ได้เลยว่าผู้หญิงคนไหนเคยผ่านการหย่าร้างกับสามีมาแล้วจากลักษณะภายนอกที่เรามองเห็น หรือแม้แต่การสังเกตจากคำนำหน้าชื่อ เพราะบางครั้งการแต่งงานก็ไม่ได้มีการจดทะเบียนสมรสที่ถูกต้องตามกฎหมาย จึงไม่มีการเปลี่ยนคำนำหน้าชื่อจากนางสาวเป็นนาง แต่อย่างไรก็ตามบุคคลทั่วไปก็สามารถสังเกตเห็นได้จากบริบททางสังคมอื่นๆ เช่น การไปร่วมงานแต่งงาน งานศพ งานเลี้ยงสังสรรค์ หรืองานสังคมทั่วไป ซึ่งโดยปกติในช่วงที่ยังใช้ชีวิตคู่อยู่ร่วมกันฉันสามีภรรยาหรือช่วงที่ยังไม่ได้มีการหย่าร้าง ทั้งคู่จะออกงานด้วยกันเสมอๆ หรือมารับมาส่งที่ทำงานเป็นประจำ แต่ภายหลังการหย่าร้างผู้หญิงเหล่านี้มักจะใช้ชีวิตเพียงลำพัง เช่น ไปร่วมงานแต่งงานเพียงคนเดียวมาทำงานและกลับบ้านเอง โดยไม่มีสามีมารอรับเหมือนเดิม รวมถึงการไม่พูดถึงสามีหรือพยายามเบี่ยงเบนประเด็นเมื่อมีการพูดคุยถึงเรื่องของครอบครัวและสามี ทำให้เกิดเป็นความสงสัย ซึ่งโยงมาสู่การรับรู้จากคำบอกเล่าต่อกันมาจากคนที่รับรู้เรื่องราวการหย่าร้างของพวกเขาแบบปากต่อปาก

กล่าวคือ เมื่อเกิดความสงสัยในพฤติกรรมก็จะมีการพุดคุยซักถามจากบุคคลต่างๆที่คาดว่าน่าจะรับรู้เรื่องราวของพวกเธอ แม้ว่าจะไม่ได้สนิทสนมกับพวกเธอมากนักก็ตาม พวกเธอจึงต้องมีคำอธิบายโดยใช้ “การอธิบายความสมเหตุสมผล” (justification) และการแก้ตัว (excuse) ในการอธิบายการหย่าร้างของพวกเธอ

การให้คำอธิบายต่อผู้ชมทางสังคม

ผู้หญิงใช้การอธิบายความสมเหตุสมผล (justification) กับผู้ชมทางสังคม โดยการอธิบายว่าการหย่าร้างเป็นการกระทำที่ถูกต้องชอบธรรม เป็นการตัดสินใจที่จะหย่าร้างด้วยตนเอง เมื่อชั่งตรองแล้วว่ามีเหตุผลสมเหตุสมผลที่จะกระทำ แม้รู้ว่าไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคม อาจจะละเมิดเงื่อนไขระดับล่างแต่ยอมทำตามเงื่อนไขในระดับที่สูงกว่า โดยการให้ความสำคัญกับการอยู่อย่างมีเกียรติมากกว่าการหย่าร้าง การให้ความสำคัญกับความสุขในชีวิตมากกว่าการหย่าร้าง การให้ความสำคัญกับสภาพจิตใจของลูกมากกว่าหย่าร้าง คือ ถ้าพ่อแม่ยังอยู่ด้วยแต่ทะเลาะกันทุกวัน ก็ควรที่จะตัดสินใจหย่าร้างกันไป เพื่อไม่ให้ลูกได้รับผลกระทบทางด้านจิตใจจากการทะเลาะกันของพ่อกับแม่

พี่ซุซ “คนเราถ้าไม่ให้เกียรติกัน ไม่ซื่อสัตย์กันก็อยู่กันไม่ได้ พี่ว่าสำคัญมากสำหรับชีวิตคู่ ผัวเมียกันต้องให้เกียรติกัน”

แหม่ม “อยู่ด้วยกันแล้วหาความสุขไม่ได้ก็เลิกกันดีกว่า แหม่มรักวิทยนะ แต่ถ้าอยู่ด้วยกันแล้วหาความสุขไม่ได้ แล้วก็มองไม่เห็นทางที่จะมีความสุขได้เลย แหม่มว่าแหม่มไม่เอาดีกว่า”

พี่จุม “เลิกกันน่าจะดีกับลูกมากกว่า เพราะเวลาที่พี่โมโหก็ไปลงกับลูก ดุลูก ตวาดแบบไม่มีเหตุผล จนลูกกลัวพี่ ถ้าพี่กับเฮียยังอยู่ด้วยกัน ทะเลาะกัน ก็หนีไม่พ้นที่ต้องเป็นแบบนี้ สงสารลูก”

เช่นเดียวกับที่น้ำที่ให้ความสำคัญกับการให้เกียรติซึ่งกันและกัน ถ้าอยู่ด้วยกันแล้วไม่ให้เกียรติกันก็ไม่สามารถใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันได้ต่อไป หรือในกรณีของพี่ตุ๊กที่ให้ความสำคัญกับความสุขของตัวเองในการใช้ชีวิตคู่ ถ้าไม่มีความสุขก็ไม่จำเป็นต้องอดทนอยู่ด้วยกันต่อไป”

การให้คำอธิบายต่อบุคคลนัยสำคัญ

บุคคลนัยสำคัญคือบุคคลที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดและการกระทำของผู้หญิง ซึ่งได้แก่ พ่อแม่ ลูก ญาติพี่น้อง เป็นบุคคลที่ต้องคำนึงถึงในการตัดสินใจกระทำสิ่งต่างๆ และมี

ผลกระทบโดยตรงต่อผู้หญิงแตกต่างไปจากบุคคลทั่วไปในสังคมที่มีผลกระทบต่อผู้หญิงทางอ้อม หรือมีผลกระทบในภาพกว้างเท่านั้น และในกระบวนการตัดสินใจหย่าร้างของผู้หญิงในครั้งนี้ก็ได้รับอิทธิพลจากบุคคลนัยสำคัญเช่นกัน โดยผู้หญิงจะคำนึงถึงความรู้สึกนึกคิดของพ่อแม่เป็นสำคัญ เมื่อพวกเขาตัดสินใจหย่าร้าง จึงเกิดความรู้สึกกลัวพ่อแม่จะเสียใจ ผิดหวัง รับไม่ได้ ที่ลูกสาวต้องประสบความล้มเหลวในชีวิตคู่ เป็นมายตั้งแต่ยังสาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในครอบครัวที่มีลูกสาวเพียงคนเดียว หรือในกรณีที่ครอบครัวเดิมเคยมีประสบการณ์การหย่าร้างมาแล้ว พวกเขาจะกลัวพ่อแม่จะเสียใจ เพราะไม่ต้องการให้ประวัติศาสตร์ซ้ำรอย จึงจำเป็นต้องมีคำอธิบายสำหรับการตัดสินใจหย่าร้างของพวกเขาต่อบุคคลนัยสำคัญ โดยการใช้ “การแก้ตัว” (excuse) ในลักษณะของการกล่าวอ้างถึงพฤติกรรมความเจ้าชู้ของสามี และการที่สามีออกไปคบหาอยู่กับผู้หญิงคนอื่นเป็นตัวเป็นตนจริงจังและเปิดเผย และการกล่าวโทษลักษณะของอาชีพทำให้ไม่มีเวลาอยู่กับครอบครัว ซึ่งไม่ใช่เป็นความผิดของพวกเขา ทำให้พวกเขาไม่สามารถทนใช้ชีวิตคู่อยู่ร่วมกันได้ จนต้องตัดสินใจหย่าร้างในที่สุด

กิ๊ก “ตอนแรกไม่ได้เล้าความจริงให้ฟัง บอกแต่ว่าเขาให้กิ๊กลาออกมาช่วยงานเขา แต่กิ๊กไม่ยอม เพราะกิ๊กอยากทำในสิ่งที่กิ๊กรัก ก็เลยทะเลาะกันมาตลอด กิ๊กจำได้ว่าแม่โกรธ แม่ว่ากิ๊กว่าน่าจะให้ความสำคัญกับครอบครัวมากกว่านี้ ถ้าเขาอยากให้มาช่วยงานก็น่าจะมา มีเวลาให้กันบ่อย อาจจะมีลูกก็ได้ แม่โกรธขนาดจะไปพูดกับสามีให้มาคืนดีกัน จนกิ๊กต้องเล่าให้ฟังว่าที่กิ๊กต้องเลิก เพราะเขามีอะไรกับเลขา แล้วก็ไม่ยอมเลิก แม่ตกใจไม่คิดว่าจะทำได้ ดูท่าทางออกจะดี”

เหม่ม “ก็เล่าให้ฟังว่าวิทยุมันเจ้าชู้มาก สัญญาว่าจะปรับปรุงตัวก็ทำไม่ได้ เหม่มให้โอกาสหลายครั้งแล้ว ไม่อยากตามแล้วเหนื่อย อีกอย่างเป็นแอร์ก็ไม่ค่อยได้อยู่ด้วยกัน ว่างไม่ตรงกัน ถ้าเหม่มว่างมันไม่ว่างก็ไม่ค่อยเท่าไร แต่ถ้ามันว่างแต่เหม่มไม่ว่างนี่สิเพลินเลย”

พีน้า “บอกแม่ตามตรงว่าเขาพาผู้หญิงมานอนที่ห้องหลายครั้ง พี่รับไม่ได้ พี่เองก็ไม่ค่อยได้อยู่บ้าน ไม่ไปต่างจังหวัดก็ไปต่างประเทศ ไปครั้งหนึ่งก็หลายวัน เขาก็พาผู้หญิงมานอนได้สบาย”

ในขณะที่ผู้หญิงที่สามีไปมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับผู้หญิงคนอื่นเป็นตัวเป็นตนจริงจัง และเปิดเผยอย่างกรณีของพีนุ่น นี กิ๊ก ปูบ และพีจุ่ม ก็จะถูกกล่าวโทษว่าสามีของพวกเขายังไม่ยอมเลิกคบหาอยู่กับผู้หญิงคนอื่น และในบางกรณีสามีก็ขอร้องให้ยอมรับผู้หญิงคนอื่นเป็นภรรยา ทำให้พวกเขาต้องตัดสินใจหย่าร้าง

นี่ “เล่าให้แม่ฟังหมด บอกด้วยว่าเขาให้นียอมรับผู้หญิงอีกคน นี่เลิกเพราะนี้รู้สึกว่าเขาเห็นแก่ตัว นี่รู้ว่าแม่รับไม่ได้หรอก แม่โกรธถ้านี้จะยอมให้เขามีเมียอีกคน แม่ไม่ให้หนีทนหรอก แม่บอกแม่ตัวคนเดียวยังเลี้ยงนี้มาได้ นี่ไม่มีลูกทำไมจะอยู่ไม่ได้ อยู่กับแม่นี้แหละ”

ป๊อบ “แม่อีกดูๆอยู่ เพราะเขาไม่ค่อยไปหาลูก แต่แม่ไม่รู้เรื่องอะไร พอบอกแม่แทบไม่อยากจะเชื่อ เพราะป๊อบกับแฟนรู้จักกันมานาน แม่อีกรู้จักเขาดี เคยไปบ้านป๊อบตั้งแต่ตอนเรียนปริญญาตรี ป๊อบไปเรียนต่อเมืองนอก ก็ยังไปหาแม่ที่บ้านประจำ แต่มาตอนนี้เปลี่ยนเป็นคนละคน แม้ว่าป๊อบทำไมไม่บอก เก็บไว้อยู่ได้ เดียวก็เป็นโรคประสาท”

พี่จุ่ม “เดียวกับแม่แก่มาแล้ว แกไม่ค่อยรับรู้อะไรแล้ว มีก็แต่น้องสาว เป็นคนแรกๆที่รู้ว่าพี่จะหย่า เขารู้ปัญหาของพี่มาตั้งแต่ก่อนหย่า แต่มารู้ช่วงหลังๆแล้ว พี่รู้สึกว่าเขาไม่ค่อยอยากให้พี่หย่า ก็เล่าเรื่องเสียกับผู้หญิงคนนั้นให้น้องฟังตั้งแต่ต้น เขาก็เข้าใจ แล้วแต่ที่ตัดสินใจ”

การใช้ “การแก้ตัว” ในลักษณะของการกล่าวอ้างถึงพฤติกรรมความเจ้าชู้ของสามีหรือสามีไปมีผู้หญิงคนอื่นเป็นตัวเป็นตนแล้วไม่ยอมเลิก ซึ่งเป็นการบอกเล่าความจริงที่เป็นจุดเริ่มต้นของปัญหาที่นำไปสู่การตัดสินใจหย่าร้าง ซึ่งจะทำให้พ่อแม่หรือคนในครอบครัวเข้าใจ เห็นใจ และยอมรับในตัดสินใจหย่าร้างของพวกเขามากกว่าการใช้ความสมเหตุสมผลอธิบาย ในขณะที่การให้คำอธิบายต่อผู้ชมทางสังคมพวกเขาจะไม่เลือกใช้การกล่าวอ้างถึงพฤติกรรมความเจ้าชู้หรือการนอกใจของสามี เนื่องจากพวกเขามองว่าเป็นเรื่องที่น่าอับอายและไม่อยากให้คนอื่นมองไม่ดี ซึ่งหม่อมให้เหตุผลว่า “หม่อมว่ามันเป็นเรื่องที่น่าอายนะ กับคนในครอบครัวเราบอกได้ แต่กับคนอื่นคงไม่จำเป็น” เช่นเดียวกับพี่น้ำผึ้งมองว่า “อย่าว่าแต่สามีเลย ตัวเราก็คงดูไม่ดีขึ้นในสายตาคนอื่น ถ้ารู้ว่าสามีเราไปมีอะไรกับผู้หญิงอื่น” ในขณะที่พี่นุ่นก็มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน “ผู้หญิงที่ถูกสามีขอยหย่าเพราะมีผู้หญิงคนอื่น ยังเหลืออะไรไว้ให้น่าภูมิใจอีกหรือ คนก็มักจะมองว่าโดนทิ้ง” ส่วนการให้คำอธิบายต่อตัวเองนั้นผู้หญิงใช้ทั้งการอธิบายความสมเหตุสมผลเช่นเดียวกับผู้ชมทางสังคม และใช้การแก้ตัวเช่นเดียวกับบุคคลนัยสำคัญ

เช่นเดียวกับผู้หญิงที่มีปัญหากับแม่สามีและผู้หญิงที่มีปัญหากับสามีเรื่องการให้ความสำคัญระหว่างการทำงานและครอบครัวพวกเขาก็ใช้ “การแก้ตัว” ในการอธิบายการตัดสินใจหย่าร้างของพวกเขาทั้งต่อผู้ชมทางสังคมและบุคคลนัยสำคัญ โดยการกล่าวอ้างว่า การที่สามีไม่เข้าใจในตัวเธอ สามีไม่พยายามเข้าใจลักษณะการทำงานในอาชีพของเธอ การเข้ากันไม่ได้กับครอบครัว

ของสามี หรือแม่สามีเข้ามาก้าวร้าวในชีวิตครอบครัวของพวกเขาเกินไป ซึ่งไม่ใช่เป็นความผิดของพวกเขานะ ทำให้พวกเขาไม่สามารถทนใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันต่อไปได้ จนต้องตัดสินใจหย่าร้างในที่สุด

พี่เอ “สิ่งที่พี่รับไม่ได้อย่างมากคือแฟนไม่เข้าใจ ถ้าเขาคิดถึงใจพี่ซักนิด แล้วให้กำลังใจ อาจจะไม่เป็นแบบนี้ก็ได้”

พี่ตึก “แม่เขาไม่ยอมเปิดใจรับพี่ อยู่แล้วอึดอัด พี่ว่าทางที่ดีแต่งงานแล้วควรแยกบ้านออกไป จะได้ไม่มีปัญหา พี่ว่าโอกาสที่จะมีปัญหากันมีมาก โดยเฉพาะปัญหาแม่ผัวลูกสะใภ้”

เจ๊ียบ “เขาไม่พยายามเข้าใจในสิ่งที่เจ๊ียบทำ ตอนที่คบกันเจ๊ียบก็ทำงานโรงแรมแล้ว เขาก็ไม่รู้ไม่เห็นว่าจะอะไร แต่พอแต่งงานเกิดจะรับไม่ได้ขึ้นมา เจ๊ียบว่ามันไม่แฟร์”

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถสะท้อนภาพสามขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจหย่าร้างของผู้หญิงใน ขั้นตอนแรก คือ ขั้นตอนการเกิดปัญหาความขัดแย้ง โดยผู้หญิงที่เกิดปัญหาความขัดแย้งกับสามีในเรื่องข้อกล่าวหาให้ความหมายพฤติกรรมของสามีว่าเป็นการนอกใจ และความไม่ซื่อสัตย์ ส่งผลต่อการกระทำของพวกเขา คือ การยื่นเงื่อนไขให้สามีปรับปรุงพฤติกรรมใหม่และเลิกคบหากับผู้หญิงคนอื่น แต่สามีก็ยังไม่เลิกพฤติกรรมเจ้าชู้และยังพัฒนาความสัมพันธ์กับผู้หญิงคนอื่นที่จริงจังมากขึ้น เช่น การมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงคนอื่นจนตั้งท้อง การซื้อบ้านให้อยู่ การอุปการะเลี้ยงดู และการเริ่มใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้หญิงคนอื่น ผู้หญิงไม่สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันฉันสามีภรรยาได้ จึงนำไปสู่ขั้นตอนของการแยกกันอยู่ ในขั้นตอนนี้ นอกจากสามียังไม่เลิกพฤติกรรมเจ้าชู้และยังคบหากับผู้หญิงคนอื่นจริงจังแล้ว สามียังพัฒนาความสัมพันธ์กับผู้หญิงคนอื่นในเชิงข้อกล่าวหาที่เปิดเผยต่อสาธารณะมากขึ้น ซึ่งผู้หญิงให้ความหมายพฤติกรรมดังกล่าวว่าเป็นการดูถูกเหยียดหยามและไม่ให้เกียรติพวกเขา พวกเขาไม่ยอมรับไม่ได้และตัดสินใจหย่าร้างกับสามี โดยในขั้นตอนของการหย่าร้างนี้ผู้หญิงจำเป็นต้องมีคำอธิบายสำหรับการตัดสินใจหย่าร้างของพวกเขาต่อผู้ชมทางสังคมและบุคคลนัยสำคัญ โดยพวกเขาใช้การอธิบาย “ความสมเหตุสมผล” (justification) กับผู้ชมทางสังคมว่าพวกเขาให้ความสำคัญกับความสุขในชีวิตมากกว่าการหย่าร้าง ให้ความสำคัญกับการอยู่อย่างมีเกียรติมากกว่าการหย่าร้าง และให้ความสำคัญกับสภาพจิตใจของลูกที่จะได้รับผลกระทบมากกว่าการหย่าร้าง และใช้การแก้ตัว (excuse) ในการอธิบายต่อบุคคลนัยสำคัญ โดยการกล่าวโทษความเจ้าชู้หรือการนอกใจของสามี ซึ่งจะช่วยให้พ่อแม่หรือคนในครอบครัวยอมรับการตัดสินใจหย่าร้างของพวกเขาดีกว่า

โดยในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจหย่าร้าง ผู้หญิงในฐานะผู้กระทำ (actor) ได้กระทำการต่าง ๆ จากพื้นฐานความหมายที่ผู้หญิงให้กับพฤติกรรมหรือการกระทำของสามี เช่น การให้ความหมายพฤติกรรมเจ้าชู้ของสามีในช่วงที่คบหาเป็นแฟนกับช่วงที่เป็นสามีแตกต่างกัน อย่างในกรณีของพี่น้ำที่รับรู้ว่ามีคบบหากับผู้หญิงหลายคนตั้งแต่เป็นแฟนกัน แต่พี่น้ำก็ไม่ได้ให้ความหมายว่าเป็นพฤติกรรมเจ้าชู้ เพราะตราบใดที่ยังไม่แต่งงานไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชายต่างก็ยังมีสิทธิ์ที่จะคบหาคนอื่นได้ แต่เมื่อแต่งงานแล้วสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป การคบหาผู้หญิงคนอื่น ๆ หลายคนถือเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องในความสัมพันธ์ของสามีภรรยา หรือการให้ความหมายพฤติกรรมหรือการกระทำของสามีที่มีความสัมพันธ์กับผู้หญิงคนอื่นจริงจังและเปิดเผยต่อสาธารณะว่าเป็นการไม่ให้เกียรติ คุณหมื่นศักดิ์ศรี และทำร้ายจิตใจผู้หญิงที่เป็นภรรยาอย่างรุนแรง จนไม่สามารถยอมรับได้และต้องตัดสินใจหย่าร้างในที่สุด หรือแม้แต่ในขั้นตอนการหย่าร้าง ซึ่งผู้หญิงต้องมีการปฏิสังสรรค์กับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม การกระทำต่าง ๆ ก็มาจากพื้นฐานความหมายที่ให้ต่อสิ่งเหล่านั้น เช่น การที่สามีไม่มารับมาส่งที่ทำงานทั้งๆที่เคยมาเป็นประจำ การไปงานเลี้ยงสังสรรค์เพียงคนเดียวทั้งๆที่เคยมีสามีมาด้วยกันตลอด และการพยายามบ่ายเบี่ยงหรือไม่พูดถึงสามี อาจทำให้บุคคลอื่นเข้าใจได้ว่าผู้หญิงอาจจะเลิกร่าหรือหย่าร้างกับสามีแล้ว สิ่งเหล่านี้ไม่ได้เกิดจากความนึกคิดขึ้นมาเอง แต่เกิดจากความหมายของคนอื่นที่มีต่อผู้หญิง เป็นความหมายที่เกิดขึ้นในระหว่างการปฏิสังสรรค์ของผู้หญิงที่ผ่านการหย่าร้างกับบุคคลอื่น บุคคลอื่นก็จะเริ่มกระทำต่อผู้หญิงที่หย่าร้างตามความหมายที่เกิดขึ้น และจากปฏิกิริยาของบุคคลอื่นทำให้บุคคลในระหว่างการมีปฏิสังสรรค์กับผู้หญิงได้นิยามเธอว่าหย่าร้างแล้ว ซึ่งเป็นผลผลิตทางสังคมที่ถูกสร้างขึ้นมาจากบุคคลทั้งหลายในกระบวนการปฏิสังสรรค์ทางสังคม นอกจากนี้ในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจหย่าร้างยังเป็นการแสดงถึงกระบวนการต่อรองของผู้หญิงเพื่อให้สามารถกลับไปใช้ชีวิตคู่อยู่ร่วมกันกับสามีได้อย่างปกติ ไม่ว่าจะเป็นการยื่นเงื่อนไขให้สามีเลิกคบหากับผู้หญิงคนอื่น หรือการตัดสินใจแยกกันอยู่กับสามี ผู้หญิงไม่ได้ตัดสินใจหย่าร้างในทันทีที่เกิดปัญหาความขัดแย้งกับสามี ฉะนั้นในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการสามารถเกิดกระบวนการย้อนกลับได้ตลอดเวลา เช่น เมื่อเผชิญกับปัญหาความขัดแย้งแล้วสามารถจัดการกับปัญหาความขัดแย้งหรือการสร้างสมดุลระหว่างความต้องการของทั้งสองฝ่ายได้สำเร็จ ก็สามารถกลับมาใช้ชีวิตคู่อยู่ร่วมกันได้ต่อไป หรือในขั้นตอนของการแยกกันอยู่ก็ไม่จำเป็นต้องนำไปสู่การหย่าร้างเสมอไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกรกระทำและการให้ความหมายการกระทำของผู้หญิงและสามีในสถานการณ์นั้นๆ